

פתיחה מורחבת לחכמת הקבלה

ע"פ רבנו בעל הסולם רבי יהודה הלוי אשלג זצוקל"ה

תוכן עניינים

1.....	פתיחה מורחבת לחכמת הקבלה
3.....	יסודות הקבלה
3.....	המציאות הרוחנית
3.....	זמן רוחני
3.....	מקום רוחני
4.....	משל ונמשל
4.....	פתיחה כוללת
6.....	סדר העולמות
6.....	עיגולים ויושר
9.....	אור וכלי
9.....	הפרצופים
10.....	גדלות וקטנות ז"א
11.....	(א) התחלקות פרצוף או"א
13.....	(ב) פנים ואחור
13.....	(ג) אור מקיף
17.....	(ד) אור מקיף דראש
17.....	עקודים
18.....	ז' מלכין
19.....	זיווג ע"ב ס"ג
20.....	זיווג נשיקין ויסודות
20.....	בניין הפרצופים
20.....	(ה) בניין עתיק
22.....	בניין הנוקבא
22.....	הנסירה בראש השנה
23.....	התפשטות והתכללות ע"ס
24.....	מטי ולא מטי
24.....	התפשטות והסתלקות
25.....	התלבשות הפרצופים

26.....	התלבשות המוחין בז"א
26.....	צמצום ב'
27.....	כללי המלכות
28.....	תיקון הקוין
28.....	הארת הכמה וחסדים
29.....	פנים ואחור
29.....	כללי המסך
31.....	הזדככות המסך
33.....	גימטריות בקבלה
33.....	זיווג דהכאה וריבוע
35.....	שיטות המקובלים אחרי האר"י ז"ל
35.....	שיטת רבנו בעל הסולם ז"ל
35.....	שיטת רבנו הרש"ש ז"ל
35.....	שבירת ז' מלכין באבי"ע
35.....	מבנה הפרצוף
36.....	פרצוף או"א קטנות וגדלות
37.....	שיטת רבנו הרמח"ל ז"ל
37.....	כניסת המוחין

שער א

יסודות הקבלה

המציאות הרוחנית

זמן רוחני

המציאות הרוחנית שונה בתכלית ממה שאנו רגילים, כיון שהעולם הזה הוא בחינת יש מאין, והרוחני הוא יש מיש, לכן יש חידוש בעולם הזה של העדר וחידוש של זמן, שהרוחני הוא ללא זמן וללא העדר, דהיינו הזמן הרוחני הוא בסדר של סיבה ומסובב, ספירה א' גרמה להוציא ספירה ב', וכן על זה הדרך, ואין ביניהם שום הפרש ניכר של זמן מטעם שאין העדר. כי אם יש העדר יש זמן והם מקושרים זה בזה. דהיינו, אם נסתכל עכשיו על אדם עוד מס' שנים הוא יודקן, אבל אם נתבונן עוד מס' דקות וניראה שהוא לא יודקן בפועל, ייתכן שאנחנו חיים במציאות רוחנית. אבל ההעדר מעיד שיש גם זמן. ובלא ההעדר אין השיבות לזמן.

ועוד שינוי א' בזמן הרוחני, דלפי הנ"ל היה ראוי שהרוחנים יראו את העולם הזה כאילו מתקדם לאיטו והם עצמם לא מזדקנים ומשתנים כלל, אבל יכולים לראות את העולם הזה משתנה, ואכן כך הוא הנוהג בנשמות ובכל הנבראים הרוחניים, אמנם בספירות ובאורות המקיפין עצמם, שהם בחינת אלקות של כל עולם ועולם, הנוהג הוא אחר, ששם הזמן על דרך משל, עובר מיד וכאילו כל העולם כבר היה וניגמר, כיון שאף המציאות שלנו אינה ניכרת עבור הא"ס ב"ה.

ואלו ב' היסודות הנ"ל, כ"כ מרן הסולם ז"ל בהדיא שהא"ס ב"ה האציל העולם ומיד נתתקן, וכן שכל דבר רוחני מתחיל ומזדקך מיד, אלא שאנו מסתכלים עליו לשיעורין למחצה לשליש ולרביע, אבל באמת לא שמענו. ואת היסוד הב' הוא פשוט ומובן ממהויות העולם הזה ועיין לקמן בפרק תורת היחסות הכללית.

מקום רוחני

מכיון שאין זמן כנ"ל מטעם שאין העדר, גם בהכרח שאין מקום, שהרי ההעדר הוא רק על ידי מקום, שתיראה בחוק שימור האנרגיה שבעולם הזה שכל אנרגיה הנאבדת ממקום א' הולכת למקום ב', הרי שחייב שיהיה מקום שילך לשם החסרון שיש בגוף. אבל כל העולם הזה כולו הוא בבחינת דרגה רוחנית אחת הכי קטנה שאין בה חסרון כביכול, אלא שבאמת החסרון הוא בבחינת החומר האפל והסטרא אחרא, שהם מאבדים את האנרגיה מן העולם ולכן סופן של כל העולמות שיש בהם סטרא אחרא לבלות.

והנה המקום הרוחני הוא הוא בחינת הזיכול של הנשמה או הספירה, שלמעלה נקרא מקום זך, ולמטה נקרא מקום עב, שאנו אומרים הספירה עלתה פירוש הדבר שהיא מזדככת ונוח לנקוט בלשון המובן, וכן להיפך. והקוין ימין שמאל ואמצע אינם מקום ח"ו אלא הם בחינות המורות על ההנהגה בסוד חסד דין ורחמים של אותה ספירה, ויש ביניהם הבדלים על סדר המדרגה שחסד הוא בחי"ג חכמה, וגבורה הוא בחי"ב בינה ותפארת דעת, נימצא א"כ שהם לאין שיעור מזוככים אחד מהשני,

לפי שיעור הקומה והכלי. אף שלכל כלי יש תכונה אחרת בסוד הבחינות והוא הגורם לחלוקת הסוד דין ורחמים ודי בזה.

משל ונמשל

הנה צריך להבין גם, שלפעמים אנחנו מתבטאים בלשון של "האור מקיף את הכלי", וכן "הכלים העגולים מקיפים את הכלים דיושר", וצריך להבין שבאמת האורות כולם והכלים שהם אורות שהתעבו גם כן הנה אין להם לא צורה ולא גוף ח"ו, ולא מקום ולא זמן כנ"ל. כי הכול הוא שכלי ורוחני, אמנם שאנו אומרים מקיף וכדומה, יש לזה פירושים אחרים כגון שולט על או מקבל ממנו, שאלו דברים שכליים שרוח א' מקבלת מחבירתה, אבל כל מה שאנו משתמשים בלשון כזה של מקיף הוא לשון בני אדם, והוא נכון בעולם הזה לדוגמא שבני אדם מקיפים אדם א', זה ניקרא שהוא שולט ומחליט עבורם. וכן באורות ובכלים שבעולם הזה שהם בחינת אטומים הדבר נכון. ולכן משתמשים בלשון הזה המקובלים, כי זה לשון נוח, אבל הפירוש הרוחני הוא שכלי בלבד, ויתבאר כל דבר במקומו, וצריך לזכור את הכלל הזה היטב.

פתיחה כוללת

ואחרי שידענו היסודות הנ"ל שאין הרוחניות תלויה לא בזמן ולא במקום, ולא בהעדר. נוכל לבוא אל הביאור הנשגב בדברי רז"ל כיצד נבראו העולמות כולם, ונקצר מאוד כדי לכלול הפרטים, ונפרט במקומות החשובים.

והנה ראשית כל היה צמצום אור הא"ס ב"ה בנקודה א', האמצעית, והוא לשון הנוהגת אחרי בריאת העולמות אבל כדי להורות שאור הא"ס ב"ה מקיף וסובב על כל העולמות כדרך אור מקיף. וזה נקרא צמצום א' בכל מקום, שהאורות הסתלקו והשאירו רק רשימות דקות, אמנם אין מקום לרשימו בלי כלי, לכן יצאו מיד עם הצמצום עשרה עיגולים המתוארים היטב לקמן, והם כלים והם י' עיגולים זה תוך זה, והראשון שבהם הוא כתר, ובנקודה האמצעית שבכל העולמות הוא נקרא בחינה הד', שהוא עתיד להיות העולם הזה, ובוה ג"כ מתורץ הלשון הנ"ל שהיה צמצום בנקודה האמצעית וכן תירץ בזה מרן הסולם ז"ל.

אמנם בנתיים נישאר הרשימו בכל העיגולים בשווה, כי עדיין לא היה היכר בין בחינה א' לבחינה ב', כלומר בין העיגולים כיון שלא היתה עדיין התפשטות א', ורק אחרי התפשטות א' יתחיל להיות היכר המדרגות ובחינת הצמצום א' הנ"ל שהוא מסך שהותקן על מלכות דהיינו העיגול הפנימי מלקבל האור, אמנם בעיגולים אין כלל מסך אבל בכלי דיושר שעתידי להיות שם שהוא המלכות שמאירה לבחינת עצמה בו יהיה המסך וממילא גם בעיגול דמלכות מכוח אור החוזר דאור מקיף או מכתר דמלכות יבוא אור פנימי להתלבש בעיגולים, כיון שכתר נותן אור פ' לעיגולים, חכמה אור פ' ליושר, ובינה אור מ' לז"ת דיושר.

והנה אז התפשט קו אחד, מאור הא"ס ב"ה שסובב על כל העיגולים כנ"ל ונקרא קו א"ס ב"ה, והוא בחינת קו דק של אור שיצא להאיר בכל העיגולים, וזאת נקראת התפשטות א', וע"י שיוורד ועולה, נעשים הכלים של פרצוף א' דא"ק. כי כשיוורד מגיע למלכות המסיימת שזה מקום העיגול הפנימי ומכה שם במסך וחוזר לאחוריו, ואז נעשים הכלים של הגוף ע"י כוח חזרתו. וכשחוזר זה נקרא הסתלקות א', והיא ע"י שהמלכות המסיימת עצמה שנתקנה שם מתחת לעיגולים דמלכות, עולה עד למקום שעתידי להקרא פה דראש של זה הפרצוף א', ושם עומד המסך עם המלכות הזאת ובעלייתו אסף הרשימו דבחי"ד להתלבשות ובחי"ג דעביות כיון שמלכות לא השאירה רשימו דעביות שהרי לא נתלבש בה האור אבל רשימו להתלבשות שמורה שרצה האור להתלבש בה השאירה ולכן הוא בחי"ד ובחי"ג במסך, וע"י שמכה האור בהתפשטות ב' הנקראת מטי ולא מטי במקום הפה דראש פרצוף א' הנ"ל, האור העליון עולה חזרה בסוד אור חוזר דראש ונעשה שם אור מקיף לכל פרצופי

א"ק, וכן ניבחנו שיש שיעור מהאור שלא התלבש כלל, כי יש דחייה של המסך לחלק מהאור כמבואר במב"ש בדרוש אור מקיף, ויש חלק מהאור שנכנס בסוד אור פנימי וחוזר ויוצא והוא מקיף פרטי. ודע שכל שיעור האור המקיף הזה שלא יכל להיכנס הוא בחינת העביות החסרה בפרצוף הבא ע"ב דא"ק, ולכן בפרצוף הבא, יהיה חסר אור דכתר וכלי דמלכות כי בחי"ד באורות היא אור הכתר, ובחי"ד בכלים היא המלכות.

והנה אז נכנס שיעור האור הראוי להיכנס תוך הכלי שהוכן כבר בהסתלקות א', ודע שהוא כלי אחד הנקרא עקודים ויש בו ג"כ י' אורות שהם מלובשים זה בזה כאור א' אמנם יש הבחנה בדרגות הכלי הזה. ושיעור הזה נקרא אור פנימי, והוא מגיע עד טבור של זה פרצוף א' דא"ק, וניבחנו שהתפשטות זאת של המסך דמלכות הכולל רשימו הוא מינה ובה שפירושה, כל עשר ספירות של המלכות נעשות בחינות הספירות של מהפה עד הטבור שהם נקראות תוך, והחלק העליון נקרא ראש. והחלק התחתון נקרא טבור ומטה עד סוף רגלין ששם מקום העוה"ז, ובהם ניבחנו שאין אור כלל כיון שמלכות דמלכות היא עומדת שם בטבור ואינה ראויה לקבל אור מטעם צמצום א'. ולכן ע"ס דסוף הם בעצם ע"ס של אור חוזר. והנה כיון שכאן עלתה קומת כתר מכוח מסך דבחי"ד דעביות, אז אור הכתר, הלביש לכתר דמלכות, אור החכמה לחכמה דמלכות, וכעד"ז עד שאור המלכות דאור ישר פוגע ומנסה להיכנס במלכות דמלכות, וחוזר לאחוריו ומוציא ע"ס דאור חוזר, ובוה נכללים הספירות זה מזה. [נצ"ע שהרי טבור דא"ק אינו בנקודה דעוה"ז].

וצריך להבין למה לא נעשים י' כלים שהרי יש ריחוק בין העיגולים וההפרש ביניהם שם נימצא אור הישר, ולא ריחוק מקום ח"ו אלא ריחוק הצורה. אבל העניין הוא, שעל ידי התפשטות האור פעם א' בלבד יכול להעשות רק כלי א', ואם היה מתפשט ויוצא י' פעמים כדרך שיהיה בממי ולא מטי אז נעשים י' כלים שונים, אבל כאן כביכול האור מתפשט עם כל הרשימו הכלולים במסך ומוציא אור חוזר א' שמבטש ברשימו ומוציא כלי א' שיש בו י' בחינות שהם הרשימו.

והנה עד כאן הבנו היטב שהתפשטות א' והסתלקות א' עשתה פרצוף א' דא"ק בבחינת הכלים ומיד הלבישו על האור העליון אבל אז ההסתלקות א' הוציאה האורות ממנו בכוח המלכות המסיימת שעלתה ממטה למעלה עד מקום הפה דראש, אמנם דע שאע"פ שאנו אומרים שהיא מסלקת את האור, אין העדר ברוחני כלל ח"ו, ולכן הכלי שנעשה מכוח האור חוזר מלביש כעת על האור שהגיע עתה, ומכל מקום גם מסתלק האור ואוסף הרשימו בדרכו, אמנם זה כבר ניבחנו שע"י הסתלקות זאת נעשים הכלים לפרצוף ע"ב דא"ק כנ"ל ע"י אור חוזר ורשימו של הכלים דפרצוף א' שנישאר ריקים, אמנם מציאות זו של הכלים הריקים היא מציאות חדשה ותוספת למציאות הקודמת שבה התפשט הקו דיושר.

ודע ששם עלו גם הזו"ן דכלי דכתר למקום הפה דראש, והתלבשו במלכות דראש שהיא שייכת לעשר ספירות דשורשים שעלו ממטה למעלה כנ"ל, להלביש על אור המקיף. ואע"ג שאין כלים לאור מקיף זה רק ביחס לאור הפנימי אבל כשלעצמו ניבחנו שיש בו כלים, ובכלל במקום גבוה זה אין כלים כלל. ובהכרח שעלו הזו"ן דכתר שהם בחינה ד' דהתלבשות ובחינה ג' דעביות, הנה אז עלה אור המלכות לכלי דיסוד השורשים, כיון שיש יחס ישר בין השורשים ובין אורות הגופים, והם נוהגים זה אחר זה. ואז המסך הזה דמלכות דראש הכלול במסך דמלכות דגוף הטבור עם הזו"ן דכתר שהם כל הרשימות, כשמתפשט פעם ב' ממעלה למטה, ממקום הפה דראש עד הטבור פרצוף א', מכניס האורות במקומות הראויים לכל אור כי באים עתה י' אורות כנ"ל הכלולים בנקודה אחת, ונכנסים בכלי היחידי הזה כל אחד במקום הראוי לו בכלל, אור הכתר בכתר כו'. [נצ"ע: מאיפה באו זו"ן דכלי הכתר, ואולי ע"י רשימו דצמצום א'].]

ואז כאשר פוגע האור במסך דטבור שמסיים ההתפשטות ומזדכך מכל עביות דמעלה למטה שהיא למעלה הייתה 'בכוח' עם הרשימו שמזכך את המסך ולכן אינה ניכרת עביות דגוף ועתה היא 'בפועל', אז מתחיל לבטש בו האור המקיף העומד על המלכות דפה דראש כנ"ל, ואז ניבחנו

שהמלכות דטבור שהוא מסך דהמלכות המסיימת, מתחיל לעלות ומזדכך ואוסף רשימו פעם ב' כנ"ל, ומסלק האורות שבגוף בזה אחר זה, ותחילה מסתלק אור הכתר, ועולה המלכות לז"א כו' ועיין לקמן בכללי המסך. וכל זה נקרא מטי ולא מטי וכאן מתפשט האור לעשות פרצוף ע"ב דהיינו שכל הכלים נעתקו מפרצוף א' כנ"ל, וכאן נכנס האור התפשטות ב', במטי ולא מטי שנכנס בכתר י' אורות, ויוצא הכתר, ואח"כ נותן הכתר לחכמה מ' אורות, וחוזר הכתר להיכנס ועולה שם אור החכמה, ואז בינה הופכת פניה חזרה לחכמה וניתנים לה ה' אורות, כו' עד"ו עיין יותר לקמן בפרק מטי ולא מטי.

אמנם כאן בהתפשטות ב', נישאר הכתר דו"ן למעלה שפירושו שנאבדה בחי"ד דעביות, והתפשטו רק מ' אורות, עד שנכנסו אור חכמה בכלי דכתר, ואור המלכות בכלי דיסוד. לפיכך ניבחן כאן אור הישר פחות מהעליון, שבפרצוף א' היו בכלי דכתר אור הכתר כלול מ' אורות, וכאן אור החכמה כלול מ' אורות, ולכן בכלי דכתר בפרצוף ע"ב יש אור חוזר א' דכתר במקום כתר דאור ישר ודוק היטב, ומה גם שהמלכות לא קיבלה אור כלל בפרצוף זה רק אור חוזר מטעם שנסתלק הכלי שלה כנ"ל.

עד שניתן לראות צורת הקומות כך, מראש עוד סוף בפרצוף א' דא"ק: בכתר הכול אור ישר: כחבתו"מ, בחכמה יש כתר דא"ח וחבת"מ דא"ו: כחבתמ, כחובתמ, כחבותמ, ובמלכות הכול אור חוזר: וכחבתמ. וזה במסך דבחי"ד, וכאשר מזדכך מבחי"ד לבחי"ג, אז מאבד אור הכתר, וכלי דמלכות, לכן חוזרים האורות בכלי דחכמה קודם עד יסוד, וכלי הכתר עלה לראש להיות שם כלי לאור מקיף. ולפי"ז הסידור הוא בחכמה תחילה שהיא ראש הגוף: כחבתמ, כחובתמ, כחבותמ, וביסוד הכול אור חוזר: וכחבתמ. ודע שאור חוזר הזה ה"ס ע"ס המלכות מינה וביה שהם האור חוזר שמשאיר המסך שמזדכך על סדר המדרגה ממטה למעלה.

סדר העולמות

והנה אמרנו לעיל כיצד נתפשטו ה' עולמות א"ק, שהם: גלגלתא או פרצוף א', ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן. ונדע שכל פרצוף מתפשט מפה דראש עד טבור של עליונו, חוץ מס"ג שהתפשט למטה מטבור דע"ב, ודע שהס"ג הזה הוא בחינת ב"ן עצמו, אלא שהב"ן הוא הנקודות דס"ג, כי בס"ג יש טעמים מראש עד הפה, נקודות מפה עד החזה, תגין מהזה עד הטבור, ואותיות מטבור ומטה. נימצא שהנקודות הם בחינת ע"ב דס"ג, בדומה לג"ר דבינה דא"א שהם א"א ועומדים בחגיגת דא"א מפה עד החזה. והנה אחר כך, יצאו גם ה' עולמות אצילות והכתר להם הוא הב"ן הזה, והוא השורש, וד' עולמות שיצאו הם: אצילות או נקודים שהם מפה עד הטבור, ובריאה יצירה עשייה הם מטבור ומטה דב"ן הזה. נימצא שהראש של זה הב"ן אינו שייך כלל להעולמות דאצילות.

עיגולים ויושר

הנה עיגולים ויושר הם בחינות שיש בספירות, והיושר הוא בחינת עשר ספירות בצורת גוף האדם מראש עד סוף והם בחינת הרוח של אלו העיגולים, והעיגולים הם ג"כ ע"ס המתעגלות סביב לאותו היושר בחינת ספירות מקיפות ויש בהם גם כן אור פנימי וכלים, והם בחינת הנפש. וז"ס נקבה תסובב גבר. כי הנפש היא נקבה אל הרוח הזכר.

ולדוגמא, האישה היא בחינת עיגול אל הגבר, כי הגבר הוא ע"ס דיושר, בבחינת מוח לב כבד, ויש בו כלים ואור פנימי, והאישה ג"כ כמוהו אלא שהיא בבחינת מסתובבת סביבו. וכן האלקטרון הוא בחינת נקבה אל הפרוטון, וזה ע"ס דעיגולים שלו, והפרוטון הוא בחינת הזכר או הרוח בכללות ובפרטות הוא הנשמה. וכן השמש והירח, כי השמש היא זכר והיא היושר והעיגול הוא בחינת הירח וביניהם יש אור מקיף שהוא בחינת קרינה אלקטרומגנטית הבוקעת מן השמש. ויכולים להיות המון עיגולים כעין שיש לגבר המון נשים ודוק. אמנם תמיד הכול מתחלק לעשר עשר בחינות, ואנו מסתכלים רק על הספירות שהם מתוקנות בסוד זה משא"כ שאר העולם.

אמנם לפי האמת, האישה היא בחינת יושר כנ"ל כיון שיש לה ע"ס ביושר שהם מוח לב כבד כו', א"כ מובן שיש עיגולים בין לגבר בין לאישה, וכן לזו"ן יש עיגולים כל אחד, וכן לאו"א עיגולים לאבא ועיגולים לאמא כמ"ש הרב במבוא שערים. וכ' הרב שהעיגולים הם בחינת הגלגלים בעולם הזה. והנה העיגולים מפורש בדברי הרב שהם כעין כדורים שזה בתלת מימד, או עיגולים שזה בדרו מימד, ובאמת שאין כאן מושג של מקום וזמן, אבל ניתן להסתכל כך או כך כיון שמדובר בב' מימדים על כרחך, משא"כ היושר שהוא מימד אחד בלב. והעניין, שהעיגולים גם בהם יש ע"ס וכלים ואו"פ כנ"ל, אלא שכל ספירה וספירה היא בעביות עולה, ואז שמגיעים לנקודה הגבוהה של העיגול, מתחילות שוב לרדת העביות ממעלה למטה וכן שמגיעים לנקודה תחתונה של העיגול מתחילות שוב לעלות ממטה למעלה, ונימצא שבבחינה זאת הם עיגולים שהעביות שלהם היא מעגלית עולה ויורדת לפי ד' תחומים שונים ולכן הם תלת מימד או דו מימד. משא"כ קו היושר שהעביות שבו היא רק יורדת ממעלה למטה ודוק.

תכונת הע"ס דיושר, להתפשט עד העיגול שסוגר עליהם. אפילו אם העיגול הוא אינו העיגול שלהם, כיון שהעיגולים הם סיום היושר וכמו שמצינו בסיום רגלין של עתיק שמסתיים עד עיגולי אריך אנפין אע"פ שעיגוליו מגיעים עד נקודה דעולם הזה שהיא מתחת לפרסא דאצילות ג' עולמות כנודע. והטעם, כיון שיצאו עיגולי עתיק ואח"כ עיגולי א"א, ורק אז היושר דעתיק, כמובא במבוא שערים, ונימצא שלא יכול להתפשט מתחת לעיגולי א"א, כיון ששמים לו סוף וסיום, כיון שהם מבחינת נפש שהיא מלכות המסיימת, אמנם אין להם מסך כפי שנאמר לקמן, לכן הם זקוקים ליושר שיעלה להם או"ח ושפע, ולפי זה יש להקשות: אם אין להם מסך, מדוע הם שמים קץ וסיום רגלין לע"ס דיושר.

אמנם העניין, שהעיגול הכי קטן של א"א לדוגמא, הוא מקיף את היושר שלו בדיוק נמרץ מהכתר עד המלכות, נימצא שמקיף את כל האצילות, ולכן אמר הרב שכאשר יצאו עיגולי א"א קודם היושר דעתיק, אז נגמרו רגלי עתיק על עיגולי א"א, ודע שעתיק זה הוא נוקבא דעתיק, ועיגולי עתיק שירדו מתחת לפרסא דאצילות הם של דכורא דעתיק, ואף היושר שלו התפשט עד נקודה דעולם הזה כיון שיצא בסוד לא בקע, כלומר ללא צמצום ב', והטעם הוא שצמצום ב' מסלק הכלים דתנה"י מהגופא כיון דתפארת הוא בינה דגופא ולשם עלתה המלכות, ונימצא א"כ שנוקבא דעתיק שיצאה בסוד צמצום ב' נתצמצמו הכלים דתנה"י דנקודים שלה ולכן הפסיקה על פרסא דאצילות אשר שם מתחילים כלים דתנה"י הנ"ל, כיון שכללות ז"ת דב"ן נתפשטו מטיבור דס"ג דא"ק ועד נקודה דעוה"ו, ואז נעשה צמצום ב' על התנה"י, וראש הב"ן הוא מטבור עד החזה דא"ק הפנימי, שהוא הפה דס"ג דא"ק, כיון שב"ן הוא פרצוף הבן של ס"ג לכן יוצא מפה דראש כמו כל פרצופי געסמ"ב.

נימצא לפי זה, אשר כל פרצוף לפני צמצום ב' הוה, היה מתלבש בפרצוף הקודם לו, מהפה דראש ולמטה, כלומר כל הז"ת שלו, וכגון עתיק שמלביש את א"א בכל הז"ת, שלו. והטעם לזה מבואר בדברי הרב מבוא שערים, משום שהיו העיגולים מלבישים הג"ר עצמו ולא היה מקום ליושר דא"א להתפשט שם ולהלביש על ג"ר דעתיק למשל ולכן מתלבש רק בז"ת דידיה, והכוונה שהעיגולים מסתיימים על נקודה דפה דראש ומפסיקים לצאת משם יותר אבל התפשטותם עד מלכות דטבור כנ"ל. אמנם אחרי הצמצום הב', הסתלקו הכלים נוצרו ב' מדרגות חדשות ובכללות התחלק כל פרצוף לג' שהם נשמה רוח נפש או כח"ב הג"ת נה"י. ואז ניבחן שכל פרצוף בפרצופי אצילות מלביש את קודמו רק בנה"י דעליון כיון ששם המסך המפריד דצמצום ב'. ובעתיק הכלול מדכר ונוקבא כנ"ל יש הידוש, אשר שם מתלבש אמנם עם כל הז"ת וזה בא מכוח הדכר, אבל מכיון שחייב להתלבש עם הנוקבא אשר היא הראש הא' דאצילות עם הכתר והכמה סתימאה של א"א שהם ב' ראשין אחרים, לכן חייב גם להתלבש עם צמצום ב', ונימצא שמתלבשים כל הז"ת דעתיק דכורא אבל רק בנה"י שלהם, והם סוד ז' תיקוני דיקנא דא"א. וכ"כ מרן הסולם ז"ל.

ודע שהאור מקיף דיושר, כיון שהוא בחינות הארות היוצאות מהעניינים, כיון שמעולם הנקודים ומטה, יש ב' מקיפין שהם היכלין ולבושין, כי מכוח צמצום ב' יצאו ב' מקיפין ובמדרגה עצמה

נישאר ג' כלים בלבד, והמדרגה יחסית אלינו התחתונה שהם: מוח לב כבד. ובתוכם מתלכשים האורות הפנימיים: נפש רוח נשמה. וסביבם מקיפין החיה והיחידה.

ונחזור לעניין, שאמרנו שהעיגול הראשון הוא ממש מקיף על כל אורך היושר, והוא נקרא הקומר של העיגול. אמנם כל האורך דיושר הזה הוא רק הז"ת בחינת הגופא של א"א, כיון שהעיגולים יוצאים מן הג"ר בלבד, ופירוש הדבר שהם יוצאים משם אבל אף מגיעים למטה, אבל תחילת יציאתם רק מהג"ר. וסיומם גם כן, אינו אלא מחוץ לז"ת או בסוף הז"ת ממש שם מסתיים העיגול הראשון כנ"ל, לכן אומרים רז"ל שאין עיגולים בז"ת אלא בג"ר בלבד. ולפי"ז תבין שיוצאים י' עיגולים מהראש מהע"ם דראש של כל פרצוף, והספירות דיושר ממלאות את העיגולים.

וכנודע כל מה שיוצא מהעיניים הוא בבחינת עיגולים, ולכן אף אור המקיף, וכן העיגולים עצמם, יש בהם כוח עיגולי, לחלופין או שהמסלול שלהם עיגולי, או שהם עצמם עגולים כעין האורות המקיפין. כיון שגם הכלים דעיגולים יצאו מן העיניים כמ"ש הרב בשער הנקודים, כי מהנקודים והילך התחילו העיגולים שוב אחר שהפסיקו בעקודים ששם באו רק האורות והכלים ביושר. ועיין לקמן בדרוש הכוח המגנטיים, וד' כוחות.

ויציאת העיגולים של הנקודים בתחילה היתה עקב עליית נה"י דא"ק בצמצום ב' שעלתה המלכות לבינה דגופא בחינת תפארת דא"ק ונסתלקו משם כל האורות של החכמה, ונישאר שם הכלים בלתי הארה לבד מהארת חסדים במעט חכמה, ומכוח זה נפלו למקום נמוך, כיון שהארת הכלי מחייה אותו, והנה נפלו האחוריים כולם למקום ב"ע, כאשר היצוניות לבריאה, היצוניות דהיצוניות ליצירה, והיצוניות אחרונה לעשייה. ואלו בחינת ו"ק של כל אחד ואחד מנה"י דא"ק שיש בהם ע"ס כל אחד שהם האחוריים. ומהארתם נעשו המקום לבי"ע. ובירידתם עלו האורות המקיפין אשר שם ברגלי א"ק, כיון שזה הכלל, האור המקיף אינו יכול להאיר במקום שיש בו כלי או בתוכו מחמת עביותו אלא רק על פניו, ואז ירדו העיגולים מהעיניים ונתעגלו סביב הכלים דהיצוניות הנ"ל שהיו ישרים וסילקום תחילה החוצה ואח"כ עלו כיון שחזר האור למטה, ואז המקיף דיושר הקיף את היצוניות הנ"ל, ונעשו שם ע"ס דעיגולים דנקודים מבחינת נפש במקום נה"י דא"ק.

ודע שכל העיגולים הם בחינת נפש, והיושר הם בחינת רוח אליהם, ולכן העיגולים סובבים אליהם ונמשכים אליהם, כעין שהשמאל נמשך לימין, בבחינת דו"ן, אלא שעל הנקודים נאמר: "ומוצא אָנִי מִרַמְּתַי אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אֶפְשָׁר הָיָא מְצוּדִים וְחַרְמִים לְבָהּ אֲסוּרִים יְדִיָּה טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹהִים יִמְלֹט מִמֶּנָּה וְחוּטָא יִלְכַד בָּהּ: רָאָה זֶה מְצֵאתִי אִמְרָה קְהֵלֶת אַחַת לְאַחַת לְמִצַּא חֲשׁוּבִין: אֲשֶׁר עוֹד בְּקִשָּׁה נִפְשִׁי וְלֹא מְצֵאתִי אָדָם אֶחָד מְאֻלָּף מְצֵאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל אֶלֶה לֹא מְצֵאתִי: לְבַד רָאָה זֶה מְצֵאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְהִמָּה בְּקִשׁוֹ חֲשׁוּבֹת רַבִּים", והבן דברי קודשם, שכתב הרב בשער עיגולים ויושר, שתחילה יצאה בחינת הנפש דנקודים ביושר, ואז נתעוררו לבקש גם עיגולים, וז"ס שאמר כאן שלמה ע"ה "אֲשֶׁר עוֹד בְּקִשָּׁה נִפְשִׁי", דייקא נפשי שהיא חפצה בכלים דעיגולים על פני היושר והאו"מ דיושר שגם הוא עגול, וראה פירוש רש"י שם, לבד ראה זה מצאתי. שבאה לעולם תקלה על ידה: אשר עשה. הקב"ה את האדם הראשון ישר: והמה. משנודווגה לו חוה אשתו ונעשו שנים ונקראו המה: בקשו חשבונות רבים. מזימות ומחשבות של הטא כך נדרש במדרש ע"כ. ומכאן תבין שהאישה היא בחינת העיגולים של הנבר, וז"ס "עַד מָתַי תִּתְחַמְּקִין הַבַּת הַשׁוֹבֵבָה כִּי בָרָא ה' תְּדַשָּׁה בְּאָרְץ נְקֵבָה תְּסוּבֵב נְבֵר", כי זאת בריאה חדשה בארץ שעד רגלי זה הס"ג דא"ק בנקודים, לא היו עיגולים כי נפסקו בעקודים, ובפרצוף ע"ב.

ומה שאמרנו שאור מקיף דיושר הוא עגול, על כרחך לומר כן שכל דבר המקיף נקרא עגול, ועוד שהם נמצאים בין היושר לבין העיגולים, של כל פרצוף ופרצוף, ואם כן המה דבוקים בעיגולים, וצריכים להתעגל איתם, כי כל שאר העולמות הרבים נמצאים בין היושר לבין האו"מ והעיגולים כמ"ש הרב. ויש לדחות וצ"ע. ודע שכל מה שאנו אומרים על דרך הדימיון כגון כאן, הוא כיון שכך דרך הציורית בעולם הזה, דהיינו אם באנו לצייר האורות הרוחניים שאין להם לא מקום ולא זמן,

היינו מצירים אותם בעולם הזה בצורת עיגול בו' כי המשל הוא העולם הזה, והנמשל הוא הרוחני, ועיין לעיל ביסודות הקבלה.

אור וכלי

הנה ברמה הכי בסיסית, האור מתעבה והופך להיות כלי, ממש כפי שקורה להבדיל בעולם הזה (דהיינו שאור וחומר גשמיים הם דברים שהופכים זה לזה לפי כמות האנרגיה שבהם), וזה סוד כי חלק ה' עמו, שישראל הם חלק אלוקה ממעל, והטעם הוא שנשמות ישראל הוצבו מזיווג וז"ן דאצילות מהחזה ומעלה ומשתלמים בחזה ולמטה בגוף, ולכן הם נחשבים חלק ה' אע"פ שיוורדים אח"כ ומתפשטים בבריאה בבחינת נפש רוח ונשמה שבהם. כיון שהאצילות הוא הגדר והנבול של אלקות וממנו ומטה, מתחיל עולם הנבראים כשמו בריאה.

והטעם הוא בקצרה, כיון שפרסא דאצילות היא שגרמה להם להתעבות כך שירצו לקבל, דהיינו מעורבת בה המלכות המסיימת שהיא בחינה ד' של הרצון לקבל הגדול, וכן כאן מיד כשהם עוברים את הפרסא הזאת דהיינו כאשר המסך שלהם שנושא את הרשימות והעביות יורד להוציא קומתם במקום הראוי שהוא עולם הבריאה הנה מיד נכללת בהם המלכות המסיימת דמידת הדין גם כן מטעם אור ישר (ע"י לקמן התפשטות והתכללות ע"ס), ולכן הם מקבלים את החשק והרצון לקבל הגדול, וזה הגורם להם להתנתק מבחינת הספירות ולהיות בחינת מקבלים ונבראים, כי הספירות, דהיינו האורות שבהם אין ח"ו משהו מהרצון לקבל הזה של בחינת מידת הדין, כיון שהם מסתיימים מעליו.

הרי שהבנת היטב מה הוא הגורם להתעבות האורות, שלכאורה לפי זה השינוי בין הנברא למאצילים, הוא רק בבחינה הד' הזאת שנכללת בהם, ובכל א' וא' מהנבראים בעולמות בי"ע יש מלכות המסיימת בגופו שמקבלת השפע. אמנם בפרצופי אצילות, מלכות זו נגנזה ואינה משמשת שם כלל, כיון שעלתה לראש עתיק ובפרצוף א"א אין מלכות זאת כלל משמשת רק עטרה שהיא במקום מלכות. וגם היא ממש הסיבה שנישברו הז' מלכין (ע"י לקמן פרק ז' מלכין), שהתערבה בהם המלכות המסיימת הנ"ל וכאשר הגיע אליהם האור קיבלו בה ולכן נישברו והכלים ירדו לבי"ע, אמנם בפועל הם לא נישברו עד שלא ירדה הפרסא דאצילות מתפארת דא"ק עד לנקודה דעולם הזה מכוח הארת ע"ב ס"ג דא"ק שפגעה שם ולכן השוותה הצורה לפרצוף ע"ב שאינו משמש עם מלכות המסיימת בתפארת, כי לא היה בו צמצום ב' (ע"י לקמן זיווג ע"ב ס"ג דא"ק), ולכן בכוח הארת יסוד דא"ק יכולה לרדת המלכות המסיימת בס"ג לפה דראש, וכן הפרסא דאצילות ג"כ ירדה שהיא אותה בחינה של מלכות המסיימת (ע"י לקמן צמצום ב'), וירדו איתה הז' מלכין, אמנם היא לא ירדה כולה אלא רק המיתוק דמידת הרחמים שבה ירד, דהיינו מלכות מבחינת מידת הרחמים שהיא אור המלכות המלביש על אור הבינה, אבל אור הבינה המלביש על אור המלכות הוא מידת הדין ממש והוא שנישאר שם בפרסא וירד באור ישר והתערב עם המלכין וגרם לשבירתם.

הפרצופים

הנה צריך להבחין בכל פרצוף באיזה עולם מדובר, ובאיזה פרצוף בעולם, כיון שבעולם א"ק הפרצופים יצאו בהדרגה של: עקודים נקודים וברודים, שבתחילה בפרצוף א' דא"ק היו י' אורות בנקודה א' בתוך כלי א', ובפרצוף ע"ב דא"ק היו י' אורות ב' כלים וזה נקרא עקודים ג"כ, ובפרצוף ס"ג דא"ק יצאו סה"כ י' כלים בכל כלי וכלי מאותם י' כלים הרי מאה כלים בכל העולם, ועשרה כלים בכל ספירה והוא נקרא עולם הנקודים, ובעולם התיקון או האצילות שהוא בתוך הנקודות דב"ן דא"ק יצאו כבר י' אורות ב' כלים בכל ספירה וספירה של פרצוף א', דהיינו מאה כלים לכל פרצוף, וגם היה כלי אחד עומף י' כלים יחדיו כגון אריך אנפין יש בו כלי א' עומף כל י' כלים שבתוכו ובכל כלי עוד י' כלים, הרי מאה כלים רק בא"א.

אתה הראת לדעת שתחילת הכול יצא כלי א', אח"כ בעקודים גדל לי' כלים, אח"כ בנקודים גדל למאה כלים, ובאצילות בקירוב יצאו אלף כלים סה"כ, אמנם לא בדיוק כפי שנאמר. והסיבה לכל זה הוסברה לעיל בפתיחה, עיי"ש.

ונתבונן באצילות כיון שהוא הכי מסובך, הנה בזעיר אנפין, יש ג' דרגות הנקראות: ראש, תוך וסוף. ויש ביניהם מסכים דהיינו הפרש רוחני, כך שהראש לעולם הוא בחינת חסדים, תוך הוא גוף ומקבל חכמה מלובשת בחסדים, וסוף הוא מקבל רק הארת החכמה אבל יש שם מסך.

ובכל דרגה ראש תוך וסוף יש כלי היצון אמצעי ופנימי, ובזעיר אנפין הדרגות הם: חב"ד, חג"ת, נהי"מ. כי חב"ד זה ראש, חג"ת תוך, ונהי"מ סוף. כיון שהמלכות נכללת ביסוד בסוד עטרה לראש צדיק שעומדת שם בפרק ג' שלו. והנה חב"ד עצמם הם כלים היצון אמצעי ופנימי שהחכמה הוא הפנימי ביותר. ובכל אחד מאלו יש גם כן י' כלים, בחכמה י' כלים, בבינה י' כלים ובדעת י' כלים.

גדלות וקטנות ז"א

לכן תיראה שהקטנות דז"א היא, שיש לו ספירת מלכות בכל קצה מן ו' קצוות הנקראים חג"ת נהי"מ. ונימצא שהוא כולל ח"י כלים בקטנות ויש לו נפש דנפש מלכות דנהי"מ, ונפש דרוח שז"ס מלכות דחג"ת. ואח"כ משיג גם נפש שלימה שלו בעיבור, ומשיג כלים של נהי"מ בכל קצה. ואח"כ ביניקה משיג רוח שלו שז"ס כלים דחג"ת בכל קצה וקצה, כי עתה יש לו חג"ת נהי"מ בכל קצה מהו"ק שלו, כלומר חג"ת נהי"מ בחסד, וכן חג"ת נהי"מ בגבורה כו'. וזה בחינת חג"ת נהי"מ דנהי"מ שהם נפש רוח דנפש, וכן חג"ת נהי"מ דחג"ת שהם נפש רוח דרוח.

ועתה משיג מוחין דגדלות א' שהם נקראים נשמה והם תבונה ב' שמתלבשת בו ויש תבונה א' ואמא עלאה, הרי ג' מוחין דאמא. ויש ג' מוחין דאבא. ומדרגה אחרונה זה כתר.

ומוחין דגדלות א' הם מתבונה ב', ואז משיג חב"ד לכל קצה מן הו"ק, ונעשים לו כלים דחב"ד חג"ת נהי"מ בחסד וכן בגבורה כו' עד יסוד, אבל עדיין אין לו חב"ד בכלליות. הרי שיש לו ס' כלים כעת, שהם י' כלים בכל קצה מן הו"ק וה"ס שישים גבורים סביב לה, וזה נקרא פרצוף הנשמה.

אמנם יש לזו"ן ה' פרצופים שהם: נפש, רוח נשמה חיה יחידה ומתלבשים זה בזה. כך שפרצוף הנפש הוא נהי"מ, ופרצוף הרוח הוא חג"ת נהי"מ ומתלבש בנפש כך שהראש שלו הוא חג"ת שיוצא לחוץ, והנהי"מ נכנסים תוך נהי"מ דנפש. וכן פרצוף הנשמה הוא חב"ד חג"ת נהי"מ, והוא מתלבש תוך פרצוף הרוח שהוא חג"ת נהי"מ. וכן פרצוף החיה הוא חב"ד חג"ת נהי"מ, והוא מתלבש תוך פרצוף התחתונים ונכנסים לפרצוף אחר התחתון שלו שהוא נוקבא דז"א ובאים לז"א מוחים חדשים דחב"ד של חיה מעולים יותר, והחב"ד ישנים נעשים חג"ת, וחג"ת נעשים נהי"מ. וצ"ע.

והנה אח"כ משיג גם פרצוף החיה, שהוא אבא וגם נקרא או"א, כי אמא הנ"ל היא נקראת ישסו"ת, שכבר נתנה לו ג' של עיבור יניקה ומוחין דגדלות א'. ועתה משיג מוחין דגדלות ב' וג' שהם ראש ותוך של או"א. הרי שהשיג מוחין דחכמה ובינה ודעת.

וגם ניבחן שיש עיבור א' שהוא עד גיל ט' שנים ויום א', שאז נישלם ז"א בכל בחינות העיבור והיניקה, דהיינו עד ב' שנים ויום א' משיג ו"ק דיניקה, ועד ט' שנים משיג גם ג"ר דיניקה וכן נישלם בכל ט' כלים, ולעולם יש זיווג א' לעשות הכלים (עיי' שהשפע מוריד ה' תתאה מעיניים לפה ומחזיר אח"פ הנפולים וגודל), וזיווג ב' להורדת המוחין בפועל. וכן עד גיל י"ג שנים ויום א' משיג גדלות אמיתי דבחינת נשמה שלו בחינת חב"ד דמוחין בכלי הבינה שלו, וחג"ת דמוחין בכלי התפארת, ונהי"מ דמוחין בכלי המלכות (הכלים שלו בפועל הם כתר חכמה ובינה). והנה הגדלות שמוכר לביאה ולתולדות הוא השגת אור החיה, שאז פרצוף חיה יחידה הם בחינת מקיפין כוללין שנכנסים לו בכלים דגו"ע שהם כתר חכמה שיצאו מן המדרגה והם הראש המקיף (הראש הפנימי הוא חב"ד הנ"ל דתוך). אמנם דע שגם השיג מקודם לכן הארות מקיפין דחיה יחידה של פרצוף הנפש והרוח

כו', כי יש נרנח"י בכל פרצוף ופרצוף, וכן הם כלולים זה מזה עד שיש קב"ה מדרגות שונות שהוא משיג וכל מדרגה ע"י זיווג א'.

(א) התחלקות פרצוף או"א

(ב) וצריך שתדע כאן כיצד מתחלק פרצוף או"א וישסו"ת בקצרה, כי יש כמה בחינות וכמה מצבים שיקשה על הלומד להבין אותם. והנה פרצוף בינה ותבונה הם בסוד ס' ומ' שבלוחות, כי ס' הוא ו' ספירות ראשונות כחב"ד חג"ת, ומ' ד' ספירות תחתונות נהי"מ וזאת תבונה. ובקצרה יש להם ב' שיטות חלוקה שונות לפי התיקון הרוחני שלהם, דהיינו כל פרצופי אצילות תוקנו ממ"ה וב"ן כנודע ולכן בכל פרצוף יש גם מהחומר של מ"ה וגם מהב"ן, והחומר הרוחני סובל משינוי צורה ולכן חומר שהוא מאותה ספירה פרטית אין בו שינוי צורה מהמקור שלו ולכן לא נצפה גם שיהיה בו מסך כלשהו שמפריד בין דרגה אחת לחברתה.

(ג) והנה או"א הכוללים העומדים מגרון א"א עד חוזה שלו (דהיינו כולל ישסו"ת) תוקנו גם ממ"ה וגם מב"ן, כך שאבא לקח ס"ג דב"ן ואמא מ"ה דב"ן, שהם חכמה ובינה דב"ן. ומשם מ"ה לקחו ממ"ה דמ"ה הנקרא בינה דמ"ה חצי קו אמצעי¹ וקו ימני (תח"ן) לאבא, וחצי קו אמצעי וקו שמאלי (בג"ה) של מ"ה דמ"ה לאמא.

(ד) אמנם דע שגם אבא עצמו דהיינו כל צד ימין דאבא הנקרא אבא וישסו"ת מתחלק לימין ושמאל, אבא דכורא לקח חצי בינה דמ"ה דהיינו כתר חכמה וז"א שלו, אבל אבא נוקבא לקח ס"ג דב"ן. וכן אמא שהיא אמא עלאה ותבונה יש בהם צד דכורא וצד נוקבא כעין אריך אנפין כיון שכל שיש בעליון יש בתחתון בהכרח, ולכן אמא דכורא לקחה חצי בינה דמ"ה שהם בינה ומלכות שלה, ואמא נוקבא לקחה מ"ה דב"ן והתחברו יחדיו בכותל א'.

(ה) וכיון שאו"א מורכבים מב' ספירות שונות מ"ה וב"ן, אזי הם סובלות משינוי רוחני שיש בו מסך, וכיון שכן אז זכינו להבין מדוע מחלק רבנו ז"ל את פרצופי או"א הכלליים לב' פרצופים, שהם ג"ר וז"ת הנקראים או"א וישסו"ת כנ"ל. והטעם הוא משום שיש בהם מחומר הב"ן שגורם חלוקה רוחנית, לג"ר שהם ס"ג דב"ן הנקראים או"א עילאין, וז"ת שהם מ"ה דב"ן הנקראים ישסו"ת, והבן היטב.

(ו) והנה כיון שהב"ן גרם חלוקה זאת, בהכרח גם שתהיה חלוקה גם בשם מ"ה שגם הוא כלול בכל קומת או"א הכוללים בהכרח. ולכן ישנה עוד התחלקות פנימית לפי שם מ"ה, ותחילה ניראה איזה חלקים של מ"ה לקחו או"א הכוללים, והנה הם תוקנו ממ"ה דמ"ה הנקרא גם בינה דמ"ה, מטעם שהכתר הוא ע"ב, חכמה ס"ג, בינה מ"ה וזו"ן ב"ן כנ"ל.

(ז) ושים לב היטב, שכל מה שלקחו הוא רק מבינה דמ"ה הנקראת מ"ה דמ"ה וזאת ספירה אחת, לכן מבחינת המ"ה אין ביניהם חלוקה כלל והם כגוף אחד רק שזה צד ימין שבו וזה צד שמאל שבו כעין אריך אנפין אלא שיש בהם מעלה נוספת שלקחו ימין ושמאל דמ"ה והחסרון שלהם הוא כנ"ל שמבחינת הב"ן הם מחולקים לב' דרגות רוחניות ג"ר וז"ת שמכוח זה מתחלקים לאו"א וישסו"ת.

¹ קו אמצעי כולו הוא דעת תפארת ויסוד וחציו הוא דעת וחציו השני הוא ת"ת ויסוד וכן בכלם כי ג"ר הם לעולם שחצי מכל הקו. והיינו טעמא דאמרינן, בשער אח"פ וז"ל, 'והנה נמצא כי שם ס"ג שכולל בינה ותבונה הנה אותיות יר"ד ה"ו וא"ו הם בבינה ואות ה"י אחרונה היא בתבונה. וגם דע כלל אחר כי כפי האמת בענין חכמות כ"כ גדול שיעור מהחזה ולמטה כמין החזה ולמעלה א"כ היה ראוי שתבונה תהיה מחצית הבינה אבל בענין האיכות אינה רק רביעית שהרי ג' אותיות יה"ו מהחזה ולמעלה ואות ה' אחרונה הוא מהחזה ולמטה נמצא עתה כי יש ב' בחי'. כי בערך האיכות נמצא התבונה היא רביעית של בינה ובערך חכמות היא מחצית של בינה', הרי לך שיש להבחין בין האיכות לחכמות, שהחכמות היא בחינת הכלים, והאיכות זה האורות. ולכן תבונה שהיא הז"ת של אמא עלאה, היא חצי בחכמות, אבל אינה אלא רביעית באיכות דהיינו מבחינת האורות המתפשטין בה. וזכור כלל זה, שלעולם ז"ת עם חצי מכל הקומה בכלים.

(ח) נימצא שיש ב' סידורים לראות בהם שהם ב' מצבים רוחניים של קטנות וגדלות², שמבחינת סידור הבין יש קטנות, כי אז מתחלקים לב' חלקים רוחניים שונים שהם ס"ג ומ"ה דב"ן והם נקראים או"א וישסו"ת, אבל אז בהכרח גם צריך להתחלק המ"ה בהתאם לחלוקה של הב"ן, ונימצא שמתגבר חלק הנקבה שבהם, וכיצד מתחלק המ"ה, הנה בזה תבין דבר נפלא בדברי רבנו ז"ל שלפעמים מחלק או"א וישסו"ת לג"ר וז"ת כנ"ל, ולפעמים מחלק אותם לג"ר שהם כתר חכמה, וז"ת ראשונים שהם בינה, וז"ת שניים שהם תפארת ומלכות.

(ט) דהיינו משום שיש בבינה דמ"ה ספירות כח"ב תו"מ כי לעולם כל ספירה מתחלקת לע"ס באצילות, וכ"ח שבה הם או"א, ובינה שבה הם ישסו"ת א', ותו"מ שבה הם ישסו"ת ב'. והנה מצד הבינה דמ"ה, שהיא היא הבינה דא"א שאומר הרב בכל מקום בזה ובתלמוד ע"ס, שהתחלקה לג"ר וז"ת וזכור זה היטב ולא תתבלבל. ולכאורה קשה שהרי היא הבינה דמ"ה, ולא של א"א, אלא כיון שפרצוף עתיק שגם נקרא א"א לפעמים, הוא לקח כתר דמ"ה וידוע שכל הקומה נקראת על שם הכתר, ממילא עתיק נחשב מ"ה, והבינה שלו התחלקה לג"ר וז"ת דהיינו בזמן תיקון האצילות ונבנו או"א וישסו"ת. אמנם יש עוד פירוש, שמה שאנו אומרים שהבינה של א"א יצאה מהראש דא"א, והנה מבואר בעין חיים שער ט' פ"ו שממנה נעשו הכתרים לאו"א, והכתר נקרא על המדרגה כולה כנ"ל, ולכן הבינה הזאת דא"א אפשר לומר שבעצמה היא פרצוף או"א וישסו"ת, אבל קשה הלשון של התחלקו שהרי הכתרים לא מתחלקים לכן צריך לפירוש א'.

(י) ובאמת שמבואר שם גם שא"א לקח כל החכמה דמ"ה, שהיא ס"ג דמ"ה כנ"ל, והבינה של הס"ג דמ"ה הזאת, היא הרי מ"ה דמ"ה שהיא בינה הנ"ל דהיינו מבחינת האור ישר המתפשט במ"ה שיש בו כח"ב תו"מ, אז הבינה השאירה רושמה בחכמה דמ"ה, אע"פ שיש פרצוף בינה דמ"ה עצמו, ולכן שאנו אומרים שהבינה דחכמה דמ"ה יצאה מהראש, דהיינו בינה דא"א, הכוונה עולה לב' פנים: לבינה דמ"ה סתם שממנה כל ט"ס של או"א, ובינה דחכמה דמ"ה שממנה הכתרים של או"א.

(יא) והנה תבין למה אנו אומרים שאבא הוא כללות אבא עילאה וישסו"ת בצד ימין, ואמא היא אמא עילאה ותבונה בצד שמאל. שהרי לכאורה לעולם או"א הם עליונים בג"ר ותחתיהם ישסו"ת בז' תחתונות כנ"ל, אמנם דע שכל זה הוא מצב דקטנות שלהם, ולכן ירדו למטה, אבל המצב הגדלות שלהם הוא שאבא עילאה לוקח יש"ס אליו לז"ת ועומדים בקו ימין, ואמא עילאה לוקחת תבונה אליה לז"ת ועומדים בקו שמאל. נימצא, שבמקור אבא ויש"ס הם קו ימין דבינה דמ"ה וחצי אמצע, ואמא ותבונה הם קו שמאל דבינה דמ"ה וחצי אמצע. וכן מצד שני ניבחן שאבא כולו הוא ס"ג דב"ן, ואמא היא מ"ה דב"ן.

(יב) וגם כאן תבין דבר נפלא, מדוע אנו אומרים, ששפרצוף או"א הם ב' פרצופים בכותל אחד מפריד כנזכר שער עתיק ועוד, משא"כ אריך אנפין שהוא גוף אחד ממש המתוקן מ"ה וב"ן, וכן זו"ן מתוקנים בב' כתלים. ודע שכותל הוא סוד האח"פ או הנה"י והם אחוריים. והעניין הוא שאו"א הכללים כנ"ל, שבמצב הגדלות הם מתחלקים לקו ימין הנקרא פרצוף אבא והוא קו ימין דבינה דמ"ה, וקו שמאל הנקרא אמא והוא קו שמאל דבינה דמ"ה כנ"ל.

(יג) ובזה תבין ידידי, שכל אלו החלוקות האקראיות לכאורה אינם אלא הכרחיות, שלכאורה בעין חיים שער עתיק מבואר שהחלוקות התרחשו אבל לא מבואר מדוע התרחשו, אבל רבנו מבאר שכל החלוקה הזאת מכוח עליית המלכות לבינה שמחלקת אותה לגו"ע ואח"פ, ואח"כ האח"פ שיצאו גם הם מקבלים את תכונת העליון וגם בהם מלכות עולה לאח"פ גם מחלקת את האח"פ לגו"ע ואח"פ, כך שהאזון שהיא בינה יוצאת ויורדים חו"פ שהם זו"ן, הרי ג' מדרגות.

(יד) ומבחינת סידור מ"ה יש חלוקה אחרת שהבינה דמ"ה היא ספירה אחת והיא הגדלות שלהם שאז חוזרים או"א וישסו"ת להתחבר על כרחם מכוח חיבור הבינה דמ"ה שבהם.

² וכן כתב גם מרן הרש"ש ז"ל פרק ט' שער שבירת הכלים, דף קכ"ב, מ"ש שם בהערה ב'. ועי' לקמן שיטת רבנו הרש"ש ז"ל בעניין פרצוף או"א קטנות וגדלות.

(טו) ואז כדי להבחין בפרצוף אבא ובפרצוף אמא בנפרד, הנה אבא לקח כתר חכמה ותפארת מהנ"ל, ואמא לקחה בינה ומלכות מהנ"ל. ומהם נעשים מוחין לזו"ן.

(ב) פנים ואחור

(א) הנה בפרצופים יש לעולם בחינת פנים ובחינת אחור, והפנים הם בחינת הכלים דפנים הנקראים גו"ע בכל מקום דהיינו גלגלתא ועיניי, כי אחר צמצום ב' התחלקו כל המדרגות לב' פנים וחז"ן. או פנים ואחור. וכן אפשר לחלק אותם לג' חלקים שהם ראש תוך וסוף. אבל לעולם הראש והתוך הם בחינת פנים, והסוף הם בחינת אחור. ובדרך כלל הכלים דאחוריים שהם החיצוניות הם ב' שלישי ת"ת ונה"י בכל הספירות, כיון שהמסך דצמצום ב' עומד במקום זה של שלישי ת"ת כי לעולם הוא עולה לבינה דגופא הנק' תפארת דהיינו סיום התפשטות החסדים ומשם והלאה התגלות החכמה.

(ב) ותדע, שאלו הכלים דאחוריים מתלבשים לעולם בתחתון שלו, כמו שאו"א מתלבשים עם נה"י שלהם בז"א וכן ז"א בנוק' מתלבש עם נה"י. אמנם הנה"י הנ"ל אינם קבועות, כי בתחילה מתלבשים נה"י ראשונים, ואח"כ פרצוף העליון גודל ומשיג נה"י אחרים עם עביות גדולה יותר וגם משיג אור גדול יותר, ואז יכול לתת לתחתון שלו את החג"ת שהם יקראו עכשיו נה"י שניים, וכן בחב"ד שלו שאז נקראים נה"י ג' כו' עד"ו. לכן השם הנכון לקרוא להם הוא כלים דאחוריים או אח"פ כי הם משתנים לפי העניין כנ"ל.

(ג) אמנם דא עקא, שלעולם צריך שהכלים דאחוריים דעליון יהיו שוות לכלים דפנים דתחתון בבחינה א' דהיינו אם בחינה א' או בחינה ב' כו', וזה הכלל דאח"פ דעליון הם דבוקים בגו"ע דתחתון, כיון שהם השוו את הצורה זה לזה. כי בעת החלוקה של כל המדרגות כנ"ל המדרגה התחתונה דהיינו האח"פ דעליון ירדו ונפלו לגו"ע דתחתון והתלבשו בהם, ואח"פ דתחתון ירדו לגו"ע דתחתון.

(ד) ולכן לפי זה תבין מה היא בחינת פנים בפנים, והוא שאז מלבישים אפילו גו"ע דעליון את גו"ע דתחתון, וכן אח"פ דעליון את אח"פ דתחתון, כי התחתון עלה לעליון והשווה לו בצורה א', בין בכלים דפנים בין בכלים דאחור. ולהיפך, אחור באחור הוא שאין התלבשות כלל לא בגו"ע ולא באח"פ. ואחור דעליון בפנים דתחתון הוא המצב הנ"ל שהאח"פ דעליון מלבישים את גו"ע דתחתון. **ופנים דעליון באחור דתחתון כו' צ"ע.**

(ה) ובזה תבין מה היא השוואת הצורה שמסך דחיריק שהוא המסך דז"א העולה להכריע בין או"א וישסו"ת שהם ג"ר וז"ת דבינה דא"א שהרב ז"ל מזכיר בכל מקום בפרט בזוהר בפירוש הסולם, הפשט בזה, שהנה הם נמצאים אחור באחור דהיינו אינם יכולים להתלבש זה בזה כנ"ל מחמת שינוי הצורה שזה בחינה ג' וזה בחינה ב', אבל התחתון הוא בחינה א', וכאשר הוא עולה אל ישסו"ת ומעלה שם קומת החסדים הנה בעצם זה הוא גורם לבחינה ג' בתחתון דהיינו בישסו"ת ולכן הם יכולים לחזור פנים בפנים.

(ג) אור מקיף

(א) ודע שכאשר האור מתפשט מהא"ס ב"ה, הנה בהתפשטות א' הראשונית הנקראת התפשטות של פרצוף גלגלתא בעולם א"ק (עי' לעיל פתיחה כוללת), הנה אז ניבחן שהוא מלכות דא"ק המתפשטת, כיון שאנו אומרים אור הא"ס ב"ה, צריך להבין שלעולם הוא מתלבש בלבושיו שהם הספירות, כיון שאין מציאות שהאור עצמו יכנס בכלי בלי לבושים עליונים יותר שיסככו בין הכלי ללבושים, ואלו הלבושים נקראים גם צלם לפעמים.

(ב) ותוכל להבין את זה היטב בדרך משל, כיון שהאור שאנו מדברים עליו הוא גם נקרא מוחין בכל מקום, אלא שהמקובלים ז"ל דיברו בלשון סתומה אבל כשאומרים אור לעולם הכוונה למוחין המתפשטים, אמנם יש בחינה נוספת הנקראת רשימו של המוחין, אמנם הם כמו הארות המתפשטות מהמוחין ויש להם תכונות דומות רק חלשות יותר מהמוחין עצמם.

ג) ולכן כאשר אמא מתלבשת בז"א לדוגמא ומאירה לו, הכוונה שנותנת לו מוחין בין דקטנות ובין הגדלות לעולם הם הארות שמקבל ז"א וגודל. וכן כל ספירה עליונה לתחתון שלה, משפיעה מוחין ואין שום מציאות של הארה אחרת חוץ מהמוחין או רשימו שלהם כנ"ל, ובפנימיות המוחין מתלבש אור הא"ס ב"ה.

ד) והמוחין האלו יבוארו לקמן בע"ה אבל פשוט שהם גם כן ספירות, ולמשל נודע שהמוחין הם לעולם הכלים דאחוריים דעליון המתלבשים בתחתון, עם זאת תבין שבאלו המוחין האחורים דעליון מתלבשים גם המוחין דאחורים דעליון, וכן עליונו עד אור הא"ס ב"ה שהוא עילת העילות.

ה) והנה בכללות מוחין אלו נקראים נה"י דכל פרצוף ובצד ימין מתלבש חכמה בנצה, צד שמאל בינה בהוד, ובאמצע מתלבשים ה' חסדים וה' גבורות ביסוד, וכאשר מתלבשים בפרצוף התחתון נעשים שם חב"ד אליו. ודע שאלו הנקראים אור החכמה ואור הבינה שהוא חסדים דעליון בכל מקום, וכן יש אור הגבורות ואור החסדים דתחתון שהם ה"ח וה"ג.

ו) וגם זה הטעם שאנו אומרים שלפי סדר העולמות מפנים לחיצון אור הא"ס ב"ה הוא פנימי ביותר מצד כלים דיושר ואור פנימי שלהם, כיון שכלים דעשיה מלבישים לכלים דיצירה, וכלים ואו"פ דיצירה על בריאה, וכלים ואו"פ דבריאה על אצילות, וכלים ואו"פ דאצילות על עולם א"ק, ועולם א"ק על אור הא"ס ב"ה. אבל אור מקיף ועיגולים דעשיה הקליפות מקיפות ועליהם כלים ואו"פ דיושר דעשיה, ועליהם או"מ ועיגולים דיצירה כו' עד"ו עד שאור א"ס ב"ה מקיף על כולם³.

ז) הרי לך בהדיא שאור הא"ס ב"ה פנימי לכולם ומקיף לכולם, ואי אפשר שיתקבל אורו יתברך אפי' בעולם האצילות בלא לבושי עולם א"ק, ולכן כל מקום שאנו אומרים אור לבד מראשית ההתפשטות ממש, בודאי שיש גם לבושים שהם מוחין שבהם מתפשט האור, ובערך הספירה והעולם התחתון שהאור מתפשט אליו כעת אותם הכלים אינם ניכרים כלל. גם עוד טעם מדוע לא הזכירו המקובלים ז"ל עניין זה, כיון שכלל גדול בידנו כאשר האור מאיר אין ניכרת העביות כלל, ולכן כביכול האור עצמו מתפשט, אבל כאשר האור מסתלק אז ניכרים גם הכלים דצלם ואם לא כן אף לא אחד מהעולמות יכול היה להתקיים.

ח) ותדע שלעולם כאשר האור בא להתלבש בכלי יש דחייה מסוימת להתלבשות זו, והאור הזה כבר אמרנו לעיל שהוא הצלם עם האור עצמו בתוכו, והדחייה היא מכוח העביות של הכלים התחתונים, וככל שיורדים יותר כך הדחייה גודלת בין האור והכלי, ואנו קוראים לדחייה הזאת "מסך" שהוא כללות החומר של הכלים, ויש בו בחינת עביות, ובזוהר קוראים לו "בוצינא דקרדינותא"⁴ (עי' פמ"ס ענף מ"ז).

ט) ודע שהאור המקיף גדול מהאור הפנימי, כי המדידה של המסך מכניסה שיעור האור הפחות איכותי כך שהכלים יכולים לקבלו, דהיינו אורות דנפש רוח נשמה, אבל האור באיכות הגדולה שאין הכלים יכולים לקבלו אינו נכנס שהם בחינות היה יחידה והם מקיפין. ותדע שפירוש אין יכולים לקבלו הוא משום שבירת הכלים, כי יכולים הכלים לקבל מה שאין בהם כוח לעמוד

³ וז"ל רבנו הרח"ז ז"ל שער א' ענף ד', נמצא כי עולם העשיה הוא קליפה לכל העולמות וכל מה שמתקרב אל הא"ס הפנימי הוא היותר פנימי עד שנמצא י"ס דיושר דא"ק הם פנימים מכולם הם מקבלים אור א"ס הפנימי ממש תחילת הכל, ע"כ.

⁴ ועי' בזוהר בכל המאמרים שנוכר בוצינא דקרדינותא, וז"ל, אלא בריש הורמנותא דמלכא, בוצינא דקרדינותא, פד מדיד משיחא, אתה הראת שבוצד"ק הוא מודד משיחא, דהיינו שיעור האור הראוי להתלבש בראש הפרצוף, ושיעור האור הראוי להסתלק ולהיות אור מקיף עליו, וכן איתא במבו"ש ש"א ח"א פ"א שהוא גרם את הצמצום בבריאת העולם, א"כ ניבחן שכל מדידה היא בחי' צמצום כיון שאור החסד מתפשט בלא גבול, וכן גם כן שמודד מה השיעור הראוי להתלבש בתוך הכלי הרי בהכרח צמצום ודין אמור. ובזוהר בראשית (יח): מְשַׁחְתָּא בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינּוֹתָא דְכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדְּ בְשַׁעְלוֹ מִים, דהיינו מדידת החסדים והארת החכמה הראויה להכלי,

ולדחותו וזה ניבחן להנאה האסורה שקיבלו בבחינה ד' שלהם⁵, וגם בעולם הגשמי זה ניבחן לשבירת כלים כגון שמכניסים שפע גדול לכלי קטן שלא יכול לקבל זה השפע בודאי יתפוצץ.

(י) והנה עד עולם האצילות שהוא עומד בנה"י דא"ק, לא היה אלא מקיף דיושר בלבד, הנקרא מקיף יחידה. אבל אח"כ בעולם האצילות כיון ששם התחיל הצמצום ב' דנה"י דס"ג דא"ק שהוא נה"י דא"ק הכולל והיה שם שיתוף של מידת הדין ברחמים, דהיינו מלכות בבינה, וכן בראש כל פרצוף היה שיתוף המלכות בנוקבי עיניים. נימצא לפי זה, כל אור שהיה רוצה להתפשט בראש שהם הג"ר של כל פרצוף לא יכל להשלים התפשטותו כיון שעמד שם המסך דצמצום ב' ומיד הכה בו וחזר לאחוריו בסוד מקיף החוזר הרמוז בשערות הראש.

(יא) אבל קודם לכן בעולם א"ק היו ה' פרצופים (עי' לעיל פתיחה כוללת) גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, ובכולם היה האור נכנס בראש כל א' וא', ומגיע למקום הפה דראש ומכה שם במסך כיון ששם מקום המסך קודם הצמצום ב', ומשם היה יורד אור מקיף דיושר לכל הז"ת של אותו פרצוף. אמנם כיון שלעולם פרצוף התחתון מלביש לעליון מפה דראשו עד הטבור, לכן האור המקיף דיושר המכה בפה דראש⁶ בהכרח יורד ומקיף גם את הפרצוף התחתון, כיון שזה הכלל לעולם הפרצופים שהם בחינות יושר פנימיים לאור מקיף ואי אפשר שיהיה אור מקיף בין פרצוף לפרצוף כנ"ל אות כ"ג (ועי' פמ"א ענף מ"ה ומ"ט).

(יב) ולכן ראש הגלגלתא מוציא מפה דראשו אחרי שהתלבש בג"ר שלו האור לפני שפוגע במסך דראש יוצא חצי משיעור האור שהם ג"ר דאור מקיף ונעשים מקיף דיושר אל פרצוף ע"ב דא"ק, וחצי השני משיעור האור נכנס לתוך פרצוף ע"ב ונעשה שם אור פנימי. וכן אור המקיף דיושר דע"ב נכנס בראשו ולפני שמגיע למסך דפה דראש נחלק חציו לאור מקיף לפרצוף הס"ג דא"ק וחציו מתלבש תוך ע"ב בסוד אור פנימי. וכן האור שמגיע לפרצוף הס"ג דא"ק נכנס ומתלבש בראשו וחציו נעשה או"מ דיושר למ"ה וב"ן דא"ק וחציו או"פ לס"ג דא"ק.

(יג) והטעם שאור הס"ג נעשה לאו"מ למ"ה וב"ן יחדיו, כיון ששניהם יוצאים בסוד פרצוף א' כי הם מלבישים לז"ת דס"ג, ועומדים מפה דס"ג עד טבורו, והם חסרי ראש כיון שהם ז' בלבד, לכן כל האור המגיע אל ראשם שהוא ספירת חסד מתלבש בתוכם ואין דבר שמסתלק מהם בסוד או"מ דיושר כיון שהמסך שלהם הוא בחינה א' ובחינת שורש ואינו דוחה כלום מהאור אחורה להיות או"מ כי צריך קשיות במסך כגון בחינה ד' בכתר ג' בחכמה כו', וגם הטעם הוא כיון שהם האחרונים שמקבלים ואם הם ישאירו אור מקיף דיושר נימצא שיש הפסד באור ח"ו וזה לא יתכן כיון שכל שיעור האור שרצה המאציל ב"ה להשפיע לנבראים חייב להתקבל בא' הפרצופים.

(יד) ומה שהשתנה בעולם הנקודים וכן באצילות, הוא שעלתה ה' תתאה ממקום פה דראש לנוקבי עיניים וזה גרם שכל אור שהיה מתלבש תוך הראש דא"א יצא עכשיו בסוד אור מקיף חוזר הנקרא שערות דראש, כיון שהחומר שלהם הוא חכמה בלא חסדים כו'. אמנם צריך להבין שב'

⁵ וגם זה מה שקרה בשבירת הכלים דז' מלכין קדמאין שהתערבה בבחינה ב' שהיא בינה גם בחינה ד' שהיא מלכות מכות ההתערבות של פרצוף ס"ג וב"ן יחדיו, ונעשית שם בחינת קו שמאל הכלול מבינה ומלכות, ונימצא שמצד הבינה יכולים לקבל אור ישר, ומצד המלכות אסורים בזיקים, ולכן קיבלו בבחינה ד' הרעה הזאת ונישברו.

⁶ גם זה הטעם שלעולם בינה נותנת אור מקיף לז"ת כנזכר במבוא שערים שער המקיפין כיון שבינה עומדת ממש על מסך דפה דראש מבחינת היושר כח"ב והמסך הזה הוא בחינתה עצמה כיון שהיא מתחלקת לג"ר וז"ת נימצא שהמסך דיסוד"ת הוא המחלק בין ג"ר לז"ת, ותמהו בזה המפרשים עיי"ש ביפה שעה, שהחכמה נותנת אור פנימי והבינה אור מקיף, ובאות כ"ז מובא שאור מקיף גדול מפנימי כנזכר בדברי הרב בכ"מ א"כ ראוי להיות הפוך, ועוד תמיהה גדולה יותר ממה שזכר בשער הגלגולים שהאבא נותן מקיף לבן ואמא נותנת או"פ א"כ הדרינן לקושייה א', וניראה שבודאי או"פ ואו"מ יש בין מאבא בין מאמא, שהם חכמה ובינה, כי אור מקיף דאמא לז"ת בהכרח גם דרכה נכנס אור פנימי כי אין כאן דילוגים, ואין קושיה ממ"ש שאור מקיף גדול מפנימי כי כן הדבר לעולם אבל רק באותה ספירה ממש, אבל או"פ דעליון גדול לעולם מאור מקיף דתחתון, כיון שממנו הוא בא וזה פשוט.

המציאותיות קיימות בהכרח שאל"כ לא היה אור פנימי נכנס לפרצוף, אלא שתחילה נכנס כל האור הפנימי, ואח"כ מתעורר כוח הצמצום ב' ומסלק את האור שבפרצוף לעילא ונעשים או"מ. (טו) ממילא ניתן להבחין שב' מצבים אלו קיימים בסוד תוספת, והאחרון הוא שעלתה ה' תתאה לעיניים אבל אין העדר ברוחני וגם הקודם נירשם, וכן ניתן להבחין שגם האור מקיף דאו"מ שיוצא מיסוד דא"מ שהוא החיך דפה דראש ג"כ קיים כי זה סוד א"מ ב"ח ג"ז כו' שלכל ספירה בג"ר יש או"מ כללי ואו"מ פרטי, דהיינו דיושר וחוזר, אמנם אחרי עליית ה"ת מסתלק האו"מ הכללי מהם ונעשה פרטי והרשימו דכללי נישאר, והאו"מ היחידי שנישאר בפועל הוא אור הא"ס ב"ה הנקרא יחידה כיון שמקיף על כולם בשווה⁷.

(טז) והנה דע שהמסך ג"כ יכול להחזיר אור מקיף כמו שמחזיר אור פנימי, אלא שיש שינוי א', כי יש ב' סוגי מקיפין, יש מקיף ישר בסוד יחידה, ויש מקיף חוזר בסוד היה לכל ספירה וספירה. והנה תחילה נתבונן באצילות שנכנסת לשם הארת המלכות דא"ק, ומגיעה לכתר דאצילות, ואז מתחלקת מכוח יכולת המסך לקבל, כיון שהוא מסך דבחי"ד ומחזיר ודוחה מהאור ומקבל מה שיכול בבחי"ד, ואז נכנס האור עד סוף ע"ס שבראשו ופוגעת במסך שהוא בחינת הפה דראש שלו וחוזר האו"מ הזה ומכוח חזרתו נעשה לו או"מ פרטי בראשו על ע"ס דכל גופו כי האור חוזר הזה נעשה לשערות ונחלש ולא יכל להיות מקיף כללי אלא פרטי. ואח"כ, ממשיך האור הפנימי תוך הו"ת שלו ומגיע למלכות המסיימת שם על הטבור וחוזר האור ויוצא מיסוד בינה דכתר בסוד אור מקיף על הו"ת שלו בלבד.

(יז) וכן עד"ז יוצא מספירת הכתר, ונכנס לספירת החכמה שארית האור וחלקו נעשה מקיף כולל ב' לכלל האצילות הנקרא או"מ דחכמה, כיון שלא יכול לכונוס במסך דבחי"ג, ונכנס בחכמה ונעשה לו מקיף לע"ס שלו, וכן אח"כ השארית נכנס לז"ת ונעשה לו מקיף מבינה לז"ת שבו, ויוצא האור ממלכות המסיימת.

(יח) וכעד"ז כל האצילות נכנס האור ויוצא ועושה או"מ כללי לכל האצילות מתחתיו, ואו"מ פרטי לעצמו לג"ר, ואו"מ פרטי לעצמו לז"ת, וניראה שעניין חלוקת האור מקיף הוא משום המסך כנ"ל שבין ג"ר לז"ת, וכן גם העיגולים יצאו רק בג"ר מטעם זה.

(יט) ולפי זה, נבין היטב שהכול הוא בסוד א"מ ב"ה, כמ"ש הרב במבוא שערים. כי או"מ א' בכתר ויש עוד ט' מקיפין תחתיו, וב' מקיפין כלליים בחכמה שהם כתר וחכמה דאו"מ דיחידה ויש ה' תחתיו, ויש ג' או"מ כלליים בבינה שהם כח"ב דיחידה ויש ז' תחתיו. וכעד"ז כל אצילות, ויש כחב"ת בתפארת, וכחבתו"מ במלכות בסוד ה' ה' בא"מ ב"ח. וגם זה סוד ראשית הגז, ה' מקיפין בג' ראשונות וה' בז' אחרונות, כי יש ע"ס בכל אחד שהם ה' כח"ב תו"מ.

(כ) אבל הנה אז, מתחילים להתהפך האורות, כי המקיפין בדומה לספירות דאור ישר, גם כן יכולים לחזור, ורק אם לא נכנסו בתוך הספירה אז אנו מחשיבין את האור חוזר שלהם להיכלל, כי בכתר יש כתר דאו"מ, ובחכמה כ"ח דאו"מ, ובבינה כח"ב דאו"מ, ובת"ת כחב"ת דאו"מ, ובמל' כחבתו"מ דאו"מ. ואז מגיע כתר דאו"מ לתחתית האצילות אחרי שנכלל בכל ספירה וספירה להיות או"מ לה, ופוגע בפרסא הכללית אשר שם וחוזר לאחוריו בכוח כיון שלא נכנס בשום ספירה כוחו יפה ויש בו כחבתו"מ בכתר עצמו. ולכן תחילה משלים מלכות דכחב"ת דת"ת, ונעשה לו כחב"תו"מ דאור מקיף שהם כחב"ת דאור ישר ומלכות דאור חוזר דאו"מ. ואח"כ

⁷ וגם דע והבן את כיוון ההתפשטות של האורות, כי כאשר לא היה המסך בנוקבי עיניים לפני הצמצום דהיינו שהיה המסך בפה, אז ניבחנו שהיו אורות מקיפין לכל ז"ת מכל עליון, והטעם הוא שכאשר האור מתפשט הוא יוצא דרך נקבי הפה וכיון שניתן להזיז את הצוואר ימין ושמאל לכן הוא מתפשט לכל הכיוונים אמנם לפי זה עיקר האור מקיף הוא בפנים. אמנם האור החוזר מנוק' עיניים עולה ואינו מתפשט יותר למעלה אלא עומד עליו על הג"ר ומדוע אינו יוצא מהעיניים הטעם הוא שהאור יוצא מהמקום שיש בו פחות דוחק והוא הפתח שעל הראש. אמנם צריך להבין הנ"ל מה פירוש כיוון ומקום ח"ו, אלא העניין שהראש והגוף הם בחינות של עביות הרוחנית כך שמקום שהוא יותר עבה כגון בפה שם האור עתיד להתפשט ולצאת מטבעו, אמנם מקום שהוא פחות עבה רוחנית כגון העיניים שהם בחינת עביות ג', משא"כ הראש עביות ד' כו'.

משלים תו"מ דכח"ב דבינה ונעשים לה כח"ב בתו"מ דאו"מ, ואח"כ משלים האו"מ הכללי דת"ת את האו"מ דבינה ונעשים לו כח"ב בתו"מ, אח"כ משלים האו"מ הכללי דחכמה את האו"מ דחכמה ונעשים לו כו' עד"ז. והטעם הוא שהתחתון ביותר דאו"מ דכלליות יכול לעלות עד למקום שממנו ירד ולא יותר.

ד) אור מקיף דראש

כא) וצריך להבין מה עניין הקבלה של האור בחוץ בלבד ומה משובח בזה. אבל העניין, שהמלכות דא"ק היתה מקבלת כל האור הכולל בעולם בבחינת מקבל, אבל לא מקבל ע"מ לקבל ח"ו כי זה אי אפשר, אלא היתה מלאה בבחינת הכלים שלה עצמה באור כולו ולא ידעה מכך כלל כך שלא נעשו כביכול הכלים והיו מדובקים זה בזה האור והכלי, וזה רגע אחד אחרי הבריאה יש מאין דמלכות דא"ק. ואח"כ היה צמצום א' שהסתלק כל האור משם, ונישאר עשרה ספירות העיגולים כחבתו"מ, ואז הורגש בה החסרון של האור ולכן הוי"ש שם המסך שלא תקבל שוב בבחינת מקבל על מנת לקבל. ואז כל השיעור של הקבלה במלכות, כבר לא יכול להיות בה עצמה אלא נהפך להיות אור חוזר ע"י המסך, והוא כלי הקבלה לכל ספירה וספירה במקום ה' הבחינות שהיו בה קודם הצמצום. והיא מעלית אור חוזר מה' בחינות עביות שבה, וביחד עם הקשיות והעביות עולה האו"מ ומלביש לט' ספירות ראשונות ונעשית להם כלי קבלה, כחבת"מ שבה למלכות, כח"ב לז"א, כ"ח לבינה, קומת כתר לחכמה. ודע שמלכות הזאת מתפשטת לעשות ע"ס דגוף מינה ובה ואז נעשים ט"ס מפה דראש עד הטבור, והם אלו כלי הקבלה של המלכות. והמלכות דמלכות היא בחינת הטבור ומטה שאין שם כלל קבלה ולא כלום של אור ישר, כיון ששם המסך כנ"ל וכולו אור חוזר, אף שגם שם יש ע"ס כנ"ל, אבל ניבחנו שאלו הספירות של ראש תוך סוף הם גדולים אלו מאלו.

כב) הרי למדנו שכל שיעור האור המקיף על הגוף, שהוא הראש, הוא מבחינת הטבור ומטה שלא יכול להתקבל בכלי, והוא ניקרא בחינת התלבשות, הרומז למה שחסר עוד להתלבש בטבור ומטה. והראש הזה הוא האור המקיף הנזכר כאן בדברינו והבן, ומכיון שאין מסך בעולם הזה, ממילא מובן שכל המקבל בבחינת הד' הזאת האו"מ בתוכו מתלבש וזה אסור, וכל מי שלא מקבל בבחינת הזו כל האו"מ מחוצה לו וזה הרצוי, ועכ"פ בגוף עצמו מתלבשים האורות מכוח האור חוזר שעולה והם שמאירים לנאצל עצמו מפה עד טבור.

עקודים

כג) ודע שהכלים דעקודים הם בחינת י' אורות בכלי אחד, והעניין, שאין לנו תפיסה לאור בלי כלי, כיון שיש לנאצל ד' בחינות: מהות, צורה וחומר. ואין לנו תפיסה אלא בצורה מלובשת בחומר שהוא הכלי, אבל במהות אין תפיסה כלל, והצורה היא בחינת הנפש, והכלי הוא הגוף. ולכן כאשר האור מתלבש בכלי ניתן להבחין י' אורות בו והם אור אחד באמת כאשר מסתכלים מחוץ לכלי. ואח"כ בנקודים, היו י' אורות ב"י כלים שונים, ונימצא אשר כל נקודה כוללת י' אורות, והטעם הוא מהכלל הנ"ל, אשר לא ניכר י' אורות אלא כאשר יש לכל אחד כלי, דאל"כ חוזרים להראות כאור אחד. ואח"כ היו את העקודים שזה עולם האצילות והתיקון, ושם הוצרך לעשות את ב' התיקונים הקודמים מה שהיה בנקודים ומה שהיה בעקודים, כלומר י' אורות ב"י כלים וכולם בתוך כלי אחד גדול, כך לכל כלי וכלי. ונימצא, אשר פרצוף א"א אשר היה בתחילה נקודה א' תוך כלי גדול, נעשה אח"כ י' נקודות ב"י כלים, ואח"כ ע"י תיקון עקודים נעשה י' נקודות ב"י כלים בכלי אחד גדול. והכלי הגדול הזה אנו קוראים לו עצמות עורקין בשר ועור, אשר הם מקיפין את הכלים דע"ס דיושר ונבחנים להיות כלים דעביות על ד' בחינות וכעין כלי אחד המכיל את כולם.

ז' מלכין

כד) הנה הם יצאו בעולם הנקודים והם קרואים הו"ת דפרצוף ב"ן, ועומדים מטבור דא"ק ומטה, ומכוח ההתערבות של מ"ס תחתונות של ב"ן עם הס"ג שירד שם, שהרי נה"י דס"ג מטבור ומטה ירדו להתפשט אל הב"ן אשר שם שהוא מבחינת נה"י דפרצוף א' דא"ק, שהוא בחי"ד, ואז נתערבו יחדיו באותה דרגה, ועניין הוה נקרא שיתוף מידת הרחמים בדין, כיון שפרצוף הס"ג נקודות שלו הם בחי"ב, והב"ן הפנימי דא"ק הוא בחי"ד, והעירוב ביניהם גרם שיהיו הספירות כלולות מבחי"ד ומבחי"ב, שזה ניבחן לקו ימין וקו שמאל. אמנם אז ניבחן שיש בחי' שינוי הצורה ביניהם שזה בבחינת רצון לקבל, וזה בבחינת השפעה הבחי"ב, א"כ אז המסך דחיריק עולה להכריע ביניהם שיוכלו להאיר יחדיו, דהיינו הבחי"ד היא מאירה רק כלפי מעלה כדרך השמאל כי הוא אור חוזר, והבחי"ב ממעלה למטה כדרך החסדים, ואז עולה קו האמצעי שהוא בחינת התפארת, ומחבר את שניהם יחדיו ע"י שמעלה קומת חסדים ומגביר הימין וממעט ג"ר דשמאל, ואז מאיר קו הימין ממעלה למטה בחסדים, וקו השמאל ממטה למעלה בחכמה וניבחן שהחכמה מתלבשת בחסדים, כי המ"ן של הבינה הם בחינת חסדים והם מלבישים על החכמה לעולם אע"פ שהיא עצמה בחינת ג"ר.

כה) והנה דע שהם ש"ך ניצוצין שנפלו בזמן שבירת המלכין, וכן הם גם הם ע"ב מכל מלך, נימצא שהם סה"כ רפ"ח ניצוצין שנפלו ואלו נפלו רק מדעת וחג"ת אבל מהנה"י יש עוד מ"ה ניצוצין אחרים כי הם קטנים יותר, אמנם מה שאנו אומרים בכל מקום שהם ש"ך ניצוצין, צריך להבין. והנה דע שאלו הע"ב ס"ג מ"ה וב"ן שאמר הרב שנפלו מהם ניצוצין הם דעת חסד גבורה ותפארת. וכמ"ש בע"ח וז"ל: ונמצא כי שם ע"ב בחסד ולכן חסד גימ' ע"ב ושם ס"ג בגבורה ושם מ"ה בחצי ת"ת ונה"י בלבד עם היותו כולל ו"ק גמורים, ע"כ. ושם ב"ן במלכות. ובחינת הכתר הוא בדעת. והטעם הוא משום זיכוך המסך שיצא בדעת, שהוא על בחינה ד', והוציא קומת כתר, ואח"כ נשבר מלך הדעת ונסתלקה קומת הכתר, וכן הרשימו ג"כ הסתלק, אבל הניצוצות ירדו עם הכלים לבריאה למקום דעת. ודע שהכלי לא נשבר אלא כאשר התקבל האור במקום האהוריים שלו ששם מקום בחינת הקבלה וזה האיסור. והנה, אז מודכך המסך מבחי"ד לבחי"ג, ומעלה קומת החכמה במלך החסד, ומקבל האור ואז נישבר, ונפלו כנ"ל הניצוצין והכלים דחסד. ומבחי"ג לבחי"ב ומעלה קומת בינה בכלי דגבורה. ומבחי"ב לבחי"א ומעלה קומת ז"א בכלי דת"ת בשליש עליון. ואז מודכך מבחי"א לבחינת שורש ועולה למקום פה דראש לזיווג חדש ומתעוררת שם העביות שלו בבחינת 'בכוח' ומקבל רשימו מחדש בבחינת ממעלה למטה. ואז מתפשט ב' שלישים תחתונים דתפארת ומוריד שם קומת דבחי"ב ובחי"ב, ואח"כ בנצח בחי"ג ובחי"א, אח"כ בהוד בחי"ב ובחי"א, ביסוד בחי"ב ובחינת שורש.

כו) הרי שיש לך ד' מלכין למעלה וד' למטה דחג"ת, ונה"מ. ותדע שעירוב ב' המסכים האלה, הראשון מבחי"ד והשני מבחי"ב, הוא ממש מכוח ההתערבות של ס"ג וב"ן יחדיו דהיינו עליית המלכות לטבור דא"ק הכולל או נה"י דס"ג דא"ק גרמה להתערבות ה"ת דבחי"ד בכל ספירה וספירה ויש בהם כעת בחינתה עצמה בקו ימין ובחינת ה"ת דבחי"ד בקו שמאל, נימצא שיש קו ימין וקו שמאל באלו הו"ת דנקודים שהם מפה עד טבור דב"ן, ולכן בהודככות המסך אסף כל הרשימו הנ"ל מהם, דהיינו מב"ן שהם המאצילים, ולכן כשחזר להוציא קומות הנקודים עשה ב' עליות למסך דפה דראש או מסך דנוקבי עיניים שהרי ה"ת עלתה לשם לבחי"א.

כז) ותדע שאלו הד' מלכין ה"ם ד' בחינות עביות ובכל אחד יש עשר ספירות נימצא שהם ארבעים וכן למטה אמנם כיון שהם כלולים זמ"ז דהיינו מטעם התכללות האור ישר של הספירות, משא"כ ביניהם יש מסך דצמצום ב' בשליש ת"ת, יש בכל אחד ואחד ארבעים, נימצא שבמסך א', יש ארבעים לארבעתם והם ק"ס ובמסך ארבעים לארבעתם והם ג"כ ק"ס, הרי ש"ך ודוק.

זיווג ע"ב ס"ג

כח) ומכל מקום הבן את ההבדל בין זיווג א"א, לזיווג או"א, וכן בין זיווג פרצוף הגלגלתא, לזיווג ע"ב ס"ג הנ"ל, שא"א זיווגו הוא מיניה וביה דהיינו בסוד הסתכלות א' וב' שמכה אור הא"ס ב"ה במסך דפה דעליון עם כל הרשימות המתעוררות ויורד עם העביות דבכוח למקום החזה דעליון וחוזר ממטה למעלה לעשות הראש עד הפה דעליון ואח"כ מתפשט גם ממעלה למטה ממקום החזה דעליון לעשות הגוף דתחתון עד הטבור, דהיינו שמטבור ולמעלה שבו הוא ניבחן להיות ל'כוח', ומטבור ולמטה שלו ניבחן להיות 'פועל', וכן אותו חילוק בין ג"ר לז"ת כי הראש הוא בכוח והגוף בפועל בהתלבשות בכלים, והם בחי' הזכר ונקבה שבו שהזו"ן שבו הם ימין ושמאל, דהיינו בחי' חכמה דמ"ה מימין והי"ת דכתר דב"ן משמאל.

כט) ודע שזיווג ע"ב ס"ג דא"ק בפשטות הוא פרצוף ע"ב המאיר לפרצוף הס"ג, אמנם צ"ע אם הצמצום ב' היה גם בע"ב או רק בס"ג, שכן נראה שע"ב הוא מסוגל להוריד הצמצום ב' בס"ג, ע"י שמאיר לו ומוריד ה' תתאה מעיניים לפה, אבל תחילה מוריד אף בעצמו ה' תתאה לפה, ואח"כ בתוך שלו נוצרים הכלים שהוא הס"ג. נימצא שהאב תורם את הכוח, והאם תורמת את הפועל.

ל) והנה מצינו ב' פעמים זיווג ע"ב ס"ג, שכתב הרב ע"ן חיים שהם טעמים דע"ב עם אח"פ דס"ג, ופעם א' להוציא הגדלות דז' מלכין, שאז האירה בהם ונישברו כנודע, וזה הגדלות יצא ע"י זיווג דע"ב ס"ג. וכן פעם ב', כדי להוציא אור החדש מ"ה לתקן הז' מלכין, ואפשר שגם פעם ג' היתה כדי להעלות המ"ן כדי להעלות כל הבירורין של הז' מלכין שנפלו לקליפות שהרי היה ברעותא עילאה ולא ע"י מ"ן כי אדם לעבוד את האדמה אין זז"ס ואד יעלה מן הארץ.

לא) אמנם יש לעיין, מהו זיווג ע"ב ס"ג, שהרי בפשטות משמע שהוא זיווג של פרצוף ע"ב עם פרצוף ס"ג, שאז מאיר ע"ב בס"ג, והרי נודע שאין זיווג אלא בהשוואת הצורה, והרי ע"ב הוא בבחינת עביות דבחי"ג, והס"ג הוא עביות דבחי"ב, א"כ לא יצויר כלל שיוכלו להזדווג אם לא על ידי השוואת הצורה. ועוד שהרי בראש הס"ג היה הצמצום ב' שהוציא האח"פ מחוץ לגו"ע, ובע"ב לא היה זה כלל. ולכן הארת ע"ב מורידה המסך דראש הס"ג למטה בפה, ואז חוזר הס"ג ומקבל בחינת עביות דבחי"ג כמו הע"ב ואז משווים צורתם ויכולים להזדווג דהיינו הכאת אור העליון במסך דפה דס"ג, ומשם יוצא המ"ה החדש, דהיינו שמעלה קומת המצח בקירוב שהרי יצא על מסך דבחי"ד ובחי"ג, ובחי"ד דהתלבשות היא בקירוב כתר והוא מצח גלגלתא, כנלע"ד.

לב) וכן צ"ל גם בזיווג דעתיק ונוק' דעתיק, שהרי זה מתוקן בצמצום א' בלבד, וזאת במצמום ב', והיאך יכולים להזדווג שזה גורם שינוי הצורה, כי כדי להשוות הצורה צריך שיהיו באותה עביות ולא עוד אלא באותם הכלים וזה פשוט, והרי לנוק' חסרים הז"ת. אלא צריך לומר כנ"ל שהארת העתיק מורידה המסך ומחזירה האח"פ אליה ואז יש זיווג דהכאה במסך. וזה לכאוי יקרה רק לעתיד לבא שאז כל המסכים דאצילות ירדו ג"כ אחרי הרדל"א שזאת הנוק' וכן המסך דא"א יחזיר אליו הבינה.

לג) אלא שמצינו סתירה בדברי מרן הסולם זצ"ל, שכן במקום אחר, כתוב שזיווג ע"ב ס"ג אינו אפשרי אלא ששניהם באותה מדרגה ממש, וע"ב הוא ע"ב דס"ג דהיינו טעמים, וס"ג היינו הויה דס"ג והם אח"פ, והם מזדגוויים מיניה וביה, בהכאת המסך וממילא מובן ששניהם בעביות שווה. ואפשר ששניהם נכונים שהרי כדי שיוזדווגו הטעמים דע"ב צריכים בהכרח לקבל מהעליון הארת החכמה בחדס עליון, והוא ע"ב גופו, והוא מאיר בטעמים דס"ג, והם מאירים באח"פ, נימצא א"כ שאפשר לומר כך ואפשר לומר כך, ואחרי שנכנסת ההארה לטעמים דס"ג שהם בחי"ב, אלא שאין הזיווג נקרא אלא על הטעמים והאח"פ, ומה שמאיר הע"ב בטעמים דס"ג, זה רק הארה בסוד התלבשות ולא נקרא זיווג דהכאה. אמנם אם היינו אומרים שאור הע"ב יאיר בעצמו באח"פ זה לא אפשרי כנ"ל, בגלל הפרש המסך והעביות וצ"ע, ובאמת שכבר תירץ זה מרן הסולם ז"ל והא והא איתא כנלע"ד בע"ן חיים ענף מ-מב.

זיווג נשיקין ויסודות

- (א) מבואר בדברי רבנו ז"ל בפנים מסבירות ענף מ"ח (אות כד) והילך מהו זיווג דנשיקין בא"ק, ובקצרה לעולם צריך שיהיה ב' זיווגים להוציא פרצוף שלם באורות וכלים, בחינת פנימיות שנותנת האורות והנפשות ובחינת חיצוניות שנותנת הכלים, ובאריך אנפין מחוזה ולמטה הוא בחי' חיצוניות, ומחוזה ולמעלה בחי' פנימיות וזיווגו הוא מיניה וביה כי למעלה הגרון שה"ס בינה מזדווג עם החיך שה"ס חכמה דרך הלשון שהוא הדעת ולמטה הזיווג הוא ביסוד. אבל בע"ב ס"ג, ע"ב ס"ג הם בחי' פנימיות להוציא הנפשות והאורות, ומ"ה וב"ן הם בחינת החיצוניות להוציא הכלים להלביש לנפשות הנ"ל, ואלו עצמם בחינת הסתכלות א' להוציא הרוחניות בראש והסתכלות ב' להוציא הכלים בכל מקום.
- (ב) וכמו כן מצינו בזהר שיש זיווג פנימיות וחיצוניות בחג"ת שהם מרכבה עלאה הנקראת אדם ובנה"מ שהם מרכבה תתאה הנקראת שנא"ן. וכן כנגדם נראה שיש זיווג בישסו"ת להוציא הנפשות של חיות שנא"ן. כאשר המזדווגים הם יעקב ורחל למטה, ולאה וישראל למעלה בהסתכלות א' להוציא הכלים שהם נחשבים אורות יחסית להכלים שלמטה שיוצאים מהם בהסתכלות ב'.
- (ג) ועיקר העניין בזיווג דנשיקין, למשל בע"ב ס"ג, הוא חיבור הפיות דהיינו נשיקין, כיון גלגלתא דס"ג עומדת מול ע"ב דע"ב, דהיינו מתחת לפה דראשו, והנה מכוח עליית ה"ת לנוקבי עיניים, נפלו אח"פ דראש הע"ב למדרגת ע"ב דע"ב ונימצא שמתדבקים במדרגת גלגלתא דס"ג. וכאשר מוריד ה"ת הע"ב מראשו ומחזיר אח"פ נימצא שמאיר אור העליון ב"ה גם באח"פ דראש הע"ב שהתחבר עם אח"פ דראש הס"ג, ונימצא שהפיות שלהם מדובקים. אמנם החיבור הזה הוא ניבחה רק ברוחות שבהם, כיון שהנופלים מאח"פ דראש הע"ב הם רק האורות שכנסו והתערבו ב' אורות בכלים דאח"פ דראש הס"ג, ואז גם ראש הס"ג מוריד ה"ת לפה, ומוציאים קומת נרנח"י על מסך משותף ב' פיות הנ"ל דע"ב ס"ג.
- (ד) וכן הדבר מבואר גם במ"ה וב"ן למטה בזיווג היסודות ואכמ"ל.

בניין הפרצופים

- (ד) והנה דע שיש להבדיל בין מצב הקבוע של הפרצופים בשית אלפי שנים שהעולם קיים, לבין המצב שלהם שבו נבנו, ויש כמה וכמה נפקא מינה ביניהם שצריך להבדיל שלא תתבלבל.
- (ה) ולדוגמא נודע שאחרי השבירה מתוארת לעיל של ז' מלכין, אז יצאה הארת מ"ה דאלפין שהוא מ"ה החדש מהמצב דס"ג דא"ק, והוא פרצוף שלם העומד מפה דראש הב"ן ומתערב עמו ומתקן אותו בזכר לנקבה, אע"פ שהב"ן גדול ממנו.
- (ו) והנה תחילה ניתקן פרצוף עתיק, אח"כ אריך אנפין הלביש את כל הז"ת שלו מהפה ולמטה, אח"כ א"א תיקן את א"א מהפה עד החוזה שלו, ואח"כ א"א תיקנו את ז"ן ויצאו מתחתיהם מטבור דא"א עד סוף האצילות.

ה) בניין עתיק

- (ז) עתיק הוא ראש א' של האצילות, ויש איתו עוד ראש ב' הנקרא אריך אנפין, ויחד הם הכתר דאצילות דהיינו הראש. הטעם שהם שניהם נעשו ראשים הוא נימשך מעולם הנקודים כיון ששם היו ג' ראשים בפרצוף ב"ן שהם: ראש א' מטבור ומעלה דא"ק והוא אינו בא בחשבון כיון שהוא בחינת אור מקיף על הנקודים ואין לו כלים אור מקיף ישר דיחידה ואור מקיף חוזר דחיה, ראש ב' מטבור ומטה דא"ק הכולל הנקרא כח"ב או ג"ר. ראש ג', שהוא בחינת האוון שיצאה לבר מגלגלתא ועיניים, הנקרא ישסו"ת.

לח) ולפי זה תבין שיש ראש שיש בו כלים ויש בו אורות מקיפין ואין זה סותר, כי ראש א' הוא בחינת אור מקיף וראש ב' וג' הם בעלי כלים, והטעם שראש א' הוא גו"ע וראש ב' הוא אח"פ שלו, וראש ג' הוא גו"ע אל אח"פ הנקודים שהם כבר ז' מלבין שהם גוף דהיינו תוך.

לט) ואם תאמר למה יש ג' ראשים ולא פחות ולא יותר וכן למה גוף א' בלבד, אמנם כבר תירץ רבנו ז"ל כיון שכל תחתון יוצא בתמונת העליון דהיינו בדיוקן שלו, ולכן המקור לעולם הנקודים הוא ראש הס"ג שיש בו גלגלתא עיניים אוזן חוטם ופה. ושכולת הזקן מפרידה בין גו"ע ובין אח"פ מכוח עליית ה"ת לנקבי העיניים. ולכן גם כל פרצוף שיוצא מפה דראש הס"ג מכוח זיווג דהכאה בהכרח גם מקבל תכונת צמצום ב' הנ"ל, ותכונה זאת מתחלקת עד לפרט הקטן ביותר שאפשר לפרט דהיינו חוטם ופה שהם ז' תחתונות ואי אפשר לפרט בהם גו"ע ואח"פ.

מ) לכן ראש א', מקורו מקיפין על ראש הס"ג, ראש ב' מקורו גלגלתא ועיניים דראש הס"ג, ראש ג' מקורו אוזן דס"ג, והגוף מקורו חוטם ופה דראש הס"ג. אמנם גם תבין שבאור מקיף ג"כ יש כלים אלא שלעולם ראש א' יהיה בחינת מקיפין יחסית אל שאר הגוף (וצ"ע שהרי מאצילות ומטה אין אלא מקיף דאור חוזר אבל ע"י אות ג) אור מקיף בס"ק טו) ששם מבואר הטעם שאעפ"כ יוצאים ב' מקיפין והמקיף דיושר מתבטל ע"י צמצום ב').

מא) והנה העתיק נחלק לזכר ונקבה והזכר לקח משם מ"ה בחי' כתר כולו שהם הטעמים והנקבה לקחה ה' ראשונות כח"ב חו"ג של כתר דב"ן ועוד לקח ג"ר דחכמה דב"ן וד"ר דבינה דב"ן וז' כתרין דז"ת דב"ן כנ"ל וא"א לקח משם מ"ה בחי' חכמה שהם הנקודות ומשם ב"ן לקח ה' תחתונות דכתר של ב"ן שהוא מן הת"ת שלו ולמטה.

מב) ויש להבין שלעולם אין לך כלי א' בכל עולם התיקון שאינו כלול ממ"ה וב"ן, ולכאורה יש להקשות שהזכר דעתיק הוא כתר דמ"ה בלבד, אבל העניין הוא שמ"ש הרב ז"ל שאין לך כו', הכוונה שאין כלי המסוגל להוליד שאין לך בו מ"ה וב"ן מהטעם הפשוט שאם אינו כלול מהם אז התולדות לא יצאו ג"כ ממ"ה וב"ן, ולכן לא יהיה פרצוף כזה שיכול להוליד לבד הכלול רק ממ"ה או רק מב"ן. ולכן זכר דעתיק שהוא מ"ה יכול ליטול רק כתר דמ"ה כיון שבדי להוליד הוא תלוי בנוקבא דעתיק שהוא הפועל והוא הכוח ולכן היא נוטלת משם ב"ן, והטעם שהם מחוברים בכותל א' אחור וקדם חיבור נפלא, אבל או"א שמנותקים בכותל לזה ולזה לכן בכל א' וא' צריך שיהיה מ"ה וב"ן⁸ (וע"י פמ"א שער עתיק סוף ענף נא).

מג) ובוזה תבין למה נחלקו עתיק ואריך אנפין להיות ב' ראשים באצילות, ודהיינו כנ"ל כי עתיק נמשך מראש א' דנקודים שהם כח"ב, ואריך אנפין נמשך מראש ב' דנקודים הנקרא ישו"ת, והטעם שנוקבא דעתיק ואריך אנפין נחלקו בכתר דב"ן ולכן בהכרח שניהם שייכים לראש ונקראים כתר, כי הכתר דב"ן כנ"ל הוא ב' ראשים בפרט ובכלל הוא עשר ספירות.

מד) ויש להקשות למה תמיד אנו אומרים שחצי ספירה עליונה ותחתונה הם ג"ר וז"ת, וכאן החצי עליון הם ה' ראשונות וחצי תחתון ה' תחתונות. ואפשר לתרץ כיון שהיחס בין ראש ב' לראש ג' הנ"ל, הם אח"פ וגו"ע דהיינו אב ובן ולא כבני זוג דהיינו גו"ע ואח"פ כמו ראש א' וב' וכן ניראה לענ"ד שהרי כולל אותם הרב ז"ל בכללות א' של עשר ספירות דכתר דב"ן ואפשר שכח"ב הג"ת

⁸ ולכן יש באבא דהיינו שהם פרצוף או"א חכמה דב"ן וג"ר דבינה דמ"ה ובאמא שהיא פרצוף ישו"ת יש בינה דב"ן וז"ת דבינה דמ"ה ע"י שער ט' פ"ב וברש"ש ז"ל אות ב'. וע"י שער י"ב פ"ב לשון מהרח"ו ז"ל, "ובזה תבין איך או"א מלבישין לא"א זה לימינו וזה לשמאלו כי כן הדבר בא"א עצמו צד ימין שבו הוא מ"ה דכורא וצד שמאל הוא ב"ן נוקבא ואמנם בע"י שהוא מבחי' ה"ר של כתר של הנקודים ששם לא היה שום ביטול כלל מעולם לכן בחי' זכר ונקבה שבו שהם מ"ה וב"ן נתערבו יחד לגמרי ושניהן מעורבים יחד זב"ז בימין בפ"ע וכן בשמאלו ואינם כמו א"א וז"ש באד"ר דק"ט ע"א לית שמאל" בהאי עתיקא סתימאה כולא ימינא והענין כי בא"א הזכר בימין והנקבה בשמאל אבל בע"י צד ימין שבו כלול ממ"ה וב"ן וכן בצד שמאל א"כ שוין הם ואין הפרש בין ימינו לשמאלו. אמנם בחי' הנקבה והזכר שבו הוא באופן אחר והוא שהם ב' בחי' פנים ואחור פ"י כי בין צד ימין ובין צד שמאלו יש בו בחי' מ"ה מצד פנים ובחי' ב"ן מצד אחור ובה הוא חיבור נפלא גדול מאד".

ודוק בדבריו כי מה שאמר ז"ל שיש מ"ה וב"ן בעתיק בין בימינו ובין בשמאל הכוונה על כללות ימין וכללות שמאל, כי בפועל אין בו ימין ושמאל רק אחור וקדם שהם עצמם מ"ה וב"ן בנפרד אבל אם תסתכל על ימין דא"א ושמאל דא"א, ויחסית אליו על עתיק אז יהיו מ"ה וב"ן שם בימין.

הם ראש א' וב' ונהי"מ הם ראש ג', אע"ג שמבחינת הנקודים אנו אומרים שראש א' הוא כח"ב וראש ב' ישסו"ת שהם בחינת הנ"ת.

בניין הנוקבא

מה) הנה בניין המלכות צריך להבין שהיא מתחילה כנקודה קמנה תחת היסוד תוך מעי אמא ואז נקראת פסיעה לבר, כי היא בתחתית היסוד דהיינו פרק ג' שלו בסוד אשת חיל עמרת בעלה ואינה אלא רביעית ממנו בסוד ומספר את רובע ישראל כי מספר הוא המלכות כנודע, וכביכול אומר שהמספר היא רובע מישראל שהוא יסוד דז"א ואע"ג שאמרנו שהיא היתה שלישי, מכל מקום כוונתנו שהיא רביעית מלבר שהוא שלישי מלגו ולכן היתה פרק ג', והז"א הם ג' גו ג', דהיינו חג"ת התלבשו בנה"י שלו ועלו לחג"ת דא"א דהיינו למקום או"א, ושם היתה הלידה והיניקה עד שיורדים למקומם מתחת או"א. וגם היסוד היה אז רובע ישראל, דהיינו רביעי לתפארת הנקרא ישראל, תנה"י דז"א.

מו) ודרך אגב כשהיא נכללת בזו"ן היא בחינת המסך שלו הנקרא בוצינא דקרדינותא, כי לפי מידת המסך כל ההתנגדות להתפשטות אור הא"ס ב"ה, ככל שהכלים עבים יותר כך ההתפשטות פחותה יותר דהיינו חסרון הארת חכמה (פמ"א ענף מז).

מז) ויש לה ד' מצבים: נקב"ה, נערה, קמנה, בוגרת, ה' תתאה. והמצב הנ"ל הוא קמנה, אח"כ עלתה לתפארת ונכללה בו, ונה"י יצאו לחוץ מחג"ת וירדו, וגם נישאר הרושם שלה ביסוד, ועדיין היא י' אורות בנקודה א' בלבד. ותדע שהיא השלישי שמשלים את היסוד, שזה בחינת העמרה שבו. מה) ואח"כ עולה ונכללת גם בתפארת, כנ"ל, וגם נעשית כשיעור ספירה א' של התפארת ולא רובע, וגם תבין שהם זוג ולכן הם בחינת זו"ן עצמם, והם בחינת התלבשות והעוביות, כי המלכות קובעת העוביות של המסך, וההתלבשות הוא בחינת הזכר דהיינו מה שבתוכה וחוצה לה זה הראש. וזה ממש כפי שהסביר רבנו הסולם ז"ל וכן מבואר בפרק מטי ולא מטי שיש בכל ספירה זו"ן שהם עביות והתלבשות.

מט) וכגון בתחילה היתה עומדת ביסוד ולכן הנה"י כולם היו הראש בבחינת שורש דהתלבשות, וללא עביות כלל, ואח"כ גדלה ועלתה לתפארת ושם המסך שלהם המשותף קנה בחי"א דעביות שהם נה"י שמתחת למלכות, ובחי"ב דהתלבשות שהם חג"ת מעל החזה והמלכות. ואח"כ בעיבור ב' קונה ז"א קומת נה"י דנשמה, דהיינו שמחזיר אח"פ דנשמה, ואז יורד הנפש שהם הנה"י הישנים בכלי החדש דבינה, והחג"ת שהם הרוח בכלי דחכמה, והחב"ד נכנסים בכלי א' דכתר שהיתה בו הרוח עד עתה. וגם ניבחן אז שהמלכות עלתה ונכללה בדעת.

נ) והנה אז נעשית פרצוף שלם בכל תנה"י דז"א אהור באהור כי החזירה האח"פ הנפולים שלה דהיינו ט' ספירות תחתונות שלה מבי"ע אל הכתר שבאצילות והחזרה זאת גם ע"י ז"א המברר נה"י שלו מאצילות כאשר זוכה לנשמה מאמא וגם מיד היא זוכה לאח"פ אלו אמנם כל שיעור בניינה אינו אלא ו"ק יחסית אליו כיון שעומדת בתנה"י דז"א, אע"ג שיש לה ע"ס שלימות של ו"ק, ונקראת רחל. ואז כבר ניבחן מעט שיש לה בניין משל עצמה אבל עדיין נקראת צלע של האדם עד שלא תהיה הנסירה הסופית בראש השנה.

הנסירה בראש השנה

נא) הנסירה מתרחשת בראש השנה, ומהותה היא שהנוקבא דז"א היתה נקודה עד עתה, בשלישי התחתון של היסוד בסוד וכל בשלישי עפר הארץ ועתה עולה לת"ת דז"א וצריכה להבנות מאחוריו, וביסוד היתה פב"פ כיון ששם יש הארת החכמה המחזירתם פב"פ משא"כ בתפארת שגדלה למדת התפארת בסוד ומספר את רובע ישראל ולכן ג"ר שלה כנגד ג"ר דת"ת בשלישי עליון והם אב"א.

נג) וגם ניבחנו שהמלכות הזאת היא בחי' המסך דו"א, וכאשר היא ביסוד יש לו עביות דבחי' נפש שהיא בחינת שורש, ובת"ת עביות דרוח דהיינו בחי"א, ובדעת מסך עביות דבחי"ב קומת נשמה. כי נה"י עלו לחג"ת, והיסוד נעשה תפארת ולכן העביות גודלת כי מתבררים נה"י חדשים מבי"ע.

נד) והנה תחילה צריכה הנוק' לגדול לשיעור פרצוף שלם בתנה"י דו"א שזה הוא השיעור שאינה פוחתת ממנו לעולם, והוא ע"י שעולים זו"ן לזיווג או"א פי' הכלים דגו"ע שלהם שהם ג"ר דהיינו חג"ת דו"א. וכאשר עולים חוזרים לזיווג פב"פ כיון שם משתמשים בכלים דאו"א, דהיינו שנרשמים במסך דגוף עם עביותם ומזדווגים על מסך דאבא ואח"כ מסך דאמא אמנם ז"א זוכה בסוד הבכור נוטל פי שנים ומיד גודל לג"ר דנשמה, אבל הנוק' אינה משתלמת עד שיחזרו למטה.

נה) וכשחוזרים למטה נותן ז"א בזיווג א' לנוק' את העטרות שלה שהם ה' גבורות ומגדילים אותה לה' תתאה בפרצוף שלם עם ע"ס בתנה"י שלו כי מבררת אח"פ מבי"ע ונכנסים בה המוחין דתנה"י ב' פירקין עילאין אמצעין ותתאין ונקראת נעריה.

נד) ואז עולים לזיווג ב' לקבל מוחין דחיה מג"ר דאו"א, וגם ג"ר דאו"א עולים לג"ר דאו"א לקבל מוחין חדשים, כי רק מוחין דחיה יכולים להחזיר אותם פב"פ כיון שנוק' מקבלת הארת החכמה בחינת מוחין דע"ב מטעם עצמותה שהם גבורות. ולכן אינה גודלת יותר עם ז"א כי הנשמה בחינת מוחין דס"ג אינה מועילה להגדלתה.

נו) והנה מוחין דחיה אלו מסוגלים לחבר את הנוקבא העליונה של ז"א, שהיא בחינת לאה, שעומדת מכתר עד תפארת שלו, כחב"ד חג"ת, שהיא בחינת חסדים כי מתוקנת ממלכות דתבונה שהיא בחי' כי חפ"ן חסד הוא. אמנם ניבחנו שעדיין לא ניפרדה לאה ממנו כי מקושרת אליו בכותל א', דהיינו היא בחינת עצמותו כחב"ד חג"ת דב"ן שלו, וכדי להפריד אותה עולים לזיווג הנ"ל וכאשר עולים לאה זו"א לזיווג למעלה, מקבלת לאה מוחין דחיה ומיד מתקנת וננסרת ונפרדת ממנו וזה מתרחש ביום א' דראש השנה ואז יכולה היא להתחבר עם הנוק' התחתונה כיון שנעשית בבחינת הנוקבא התחתונה בהארת החכמה ולכן בטל המסך ביניהם וחוזרת הנוק' תחתונה רחל אל לאה ומתחברות זו בזו ונעשית נוק' אחת שלימה.

נד) אמנם כל זה בחי' א' של הנסירה ביום א' דר"ה, אבל ביום ב' דראש השנה, הנסירה היא בצורה אחרת, דהיינו שאז מתחילים לנסור את התנה"י דו"א, כדי להגדיל את הנוק' דו"א, וזה מתרחש כל עשרת ימי תשובה בכל יום ננסר חלק א' וביום הראשון דהיינו ב' דראש השנה, ננסר כחב"ד חג"ת דעליון וכתר דנוקבא תחתונה שהוא בתפארת דו"א, ובכל יום כזה יש זיווג דזו"ן אצל או"א עילאין. ומה שמתרחש הוא החזרת אח"פ בכל קצה וקצה מע"ס דנוקבא וע"י זה גודלת להיות בשיעור כל ז"א. וז"ס עשרת ימי תשובה, תשובה ה' תתאה בעשרה ימים הנ"ל שהם עשרת הכלים שלה.

התפשטות והתכללות ע"ס

נח) הנה העשר ספירות דומות לאור כפי שנאמר לקמן בשער האנרגיה והחומר, והאמת שאיפכא מיבעי ליה דתלי תניא בדלא תניא, שבודאי האור דומה לעשר ספירות, כיון שהוא ענף שלהם, ולא ענף מבחינת השתלשלות אלא ענף מבחינת הדימוין של העולמות זה לזה (עיין בפרק בריאת העולם). ולכן הפוטון שהוא הכלי של האור, יכול להתחלק לעשר וכן אם תיקח שוב פוטון אחד מאלו יתחלק שוב, וכן עד אין קץ, וככל שמתחלקים יורדים הפוטונים ברמת האנרגיה.

נט) וכעד"ז בספירות להבדיל, כאשר הטיב לתאר זאת מרן הסולם וצ"ל בהסתכלות פנימית פ"ב. והנה ההתכללות היא בצורה כזאת ממעלה למטה:

ס) והנה האור ישר הוא כח"ב תו"מ ומאיר כל אור בספירה הראויה לו וכולם משאירים רשימו בדרכם בכל ספירה בדרך למקומם נימצא שמגיע למלכות אור ישר דמלכות וכל השאר כבר

הגיעו אל מקומם למעלה, ואז האור דמלכות הכלול מכח"ב תו"מ פוגע במסך שעל הכלי דמלכות שמונע ממנה לקבל אור ישר, והיא כלולה מכח"ב תו"מ משום שכל אור כלול מעשרה ספירות, כי גם בעליון שהוא ג"כ בחינת פרצוף כנ"ל והוא עצמו האור המתלבש בתחתון ומאיר בו, היו בו עשרה ספירות, והאירו ג"כ כח"ב תו"מ ובסופו של דבר נכללו זה מזה ואז באו להתלבש בתחתון והם עצמם כח"ב תו"מ כלולים, לכן אף במלכות יש כח"ב תו"מ מכוח התכללות העליון דהיינו הפרצוף הקודם המאיר בפרצוף הזה.

סא) ואז עולים אלו הכח"ב תו"מ וכיון שהם דרגה אחת פחות מכל האור ישר הנ"ל, הם נעשים כלים לאור ישר שהגיע בספירות מקודם, ונימצא שהאור העב ביותר נעשה כלי לכתר, והפחות ממנו נעשה כלי לחכמה, כו' עד"ז. וכולם הם הכלים דמלכות, נימצא שמה שאמר הרב שתחילה נעשים כלים דראש ואח"כ המלכות מתפשטת מינה ובה לעשר ספירות לעשות כלים לאור הישר, פירוש הדבר הוא מה שאמרנו עכשיו, שע"י שפוגעת במסך דמבור נעשים עשר ספירות מאור חוזר הזה, ועיין לקמן בפרק כללי המסך.

סב) אמנם מציאות אור הישר צ"ע גדול כמ"ש הרב, והנה אמרנו שכתר תחילה יורדת נקודת הכתר כלולה מעשרה אורות, והיא אחת כיון דלא נתלבשו בכלי עדיין. ומגיעים בכלי דכתר ונישאת שם הארת כח"ב תו"מ כנ"ל, דהיינו רשימו דכל אחד ואחד, וכן בחכמה ונישאר שם חבת"מ, וכן בבינה נישאר בת"מ, ובת"ת נישאר תו"מ, ובמלכות יש את המסך לכן כולה אור חוזר, אמנם כאן יש לעיין כיצד המלכות נותנת ההע"ם דאור חוזר, ומה מהות האור חוזר הזה, אם הוא עשרה ספירותיה של המלכות מיניה וביה ממה שנתכללו כל אחד ואחד בעשרה ספירות, שהרי גם בעליון היתה הארת ע"ס אלו ונתכללו שם וירדו כלולים כבר. או שנאמר, שהמלכות עצמה היתה ככלי לכולם וכעין שנישאר בה רשימו של כולם, ואלו הרשימו ממש חוזרים לאחורם ונעשים ע"ס דאור חוזר, ודבר זה לא נתפרש בדברי מרן ז"ל ככל שהצלחנו לעיין בה, ויותר ניראה הדרך הב' מתאימה לשיטתו, אמנם גם דרך א' מתרצת כמה קושיות וצ"ע.

סג) ואם נאמר שהרשימו אינו ניכר בזמן שהאור מאיר, כך שלא יכולים להשאיר רשימו, אז בודאי שרק דרך א' היא האפשרית, דאז לא יכלו הספירות האחרות להשאיר רשימו במלכות, כי הרשימו נישאר רק במנוחה שהאור מונח במקום א', אבל לפי האמת אי אפשר לומר כן שהרי מבואר לעיל שהבינה השאירה רשימו בכתר ובחכמה עוד לפני שהגיע אל המנוחה ואל הנחלה, א"כ אף שאור א"ס ב"ה מאיר בספירות דאוי"י בהתפשטותם, ג"כ הם ניכרים ומשאירים רשימו. אמנם מה שאנו תמיד אומרים שאין ניכרת העביות בזמן התפשטות האור בכלי, זה רק לגבי הכלים שנעשים לאחדים עם האור המקיף והפנימי, ומטעם זה ביטוש דאוי"מ באו"פ מתרחש מיד אלא שאנו מסתכלים על סדר המדרגה.

מטי ולא מטי

סד) הנה בספירות ההארות מתנהגות בשלבים כעין מטי ולא מטי, ויש מסך בין כל ספירה וספירה, ובכל ספירה יש זו"ן, כך היה בעקודים. אמנם אחר כך באצילות לדוגמא, כאשר מאיר הכתר זה נקרא מטי בחכמה ולא מטי בחסדים ואז אבא מחזיר פניו כיון ירא מהביט, ועד עכשיו היו אבא ואמא בבחינת אחור באחור כיון שאמא יש לה תכונה מיוחדת של חפץ חסד הוא, ולכן מתדבקת בבנה החסד דז"א. ולכן אף כשמביט בה אבא אינה מחזירה פניה וזה סוד: וחכם באחור ישבחה. אמנם כשהבנים גדולים כבר, הנה אז היא מחזירה פניה ונעשים פנים בפנים. ואלו ג' המצבים האפשריים באו"א וחסר מהם מצב אחור בפנים כיון שאמא לעולם לא תביט באחורי אבא, מהתכונה הנ"ל של חפץ חסד הוא.

התפשטות והסתלקות

והנה המטי ולא מטי הנ"ל, יש בו התפשטות א' וב' והסתלקות א' וב', וכל זה נתאר תחילה בפרצוף א' דא"ק, כי תחילתה מתפשט האור בסוד הקו להאיר בכלים דעיגולים, שהם באו מכוח הסתלקות

מלכות דא"ס ב"ה, ונוצרו הכלים דעיגולים לתחתון, ואז מתפשט הקו התפשטות א' עד שמגיע למסך דצמצום א' דמלכות בחי"ד, ומכה בו וחוזר לאחוריו, ובחזרתו יש הסתלקות א' האור מהכלים דעיגולים כיון שאין בהם מסך, כנ"ל. ונימצא אשר בהתפשטות א' השאיר רשימו, ובהסתלקות א' השאיר אור חוזר, ואלו ב' הפכים המכים ומבטשים זה בזה, ומכוח ניצוצות אלו נוצרים הכלים דאור ישר.

אמנם בהסתלקות א' זו, אין מסתלקים ממש כיון שאין העדר ברוחני, ולכן בהתפשטות ב' שמגיע הקו שוב להאיר בפרצוף א', כבר נימצא שם האור הראשון, ואז משאיר רשימו, וכן בהסתלקות ב' משאיר אור חוזר, ומכים ומבטשים זה בזה גם כן, אבל מכיון שכבר פרצוף א' קיים כנ"ל, אז מכוח אלו נעשים הכלים דפרצוף ע"ב הבן של פרצוף א' הגלגלתא. אמנם מכיון שהמלכות המסיימת לא השאירה רשימו, דהיינו העיגול הפנימי ביותר דפרצוף א' כנ"ל, לכן פרצוף הב' דע"ב יצא על רשימות דבחי"ד דהתלבשות ובחי"ג דהמשכה. ופרצוף א' יצא על רשימות דבחינת ראש דהתלבשות, ובחי"ד דהמשכה, הסתלקה רשימה אחת של מלכות זאת ונישאר בחי"ד ובחי"ג.

ונימצא כעת אשר הכלים דפרצוף ע"ב נעשים כבר בהסתלקות ב',

התלבשות הפרצופים

והנה המטי ולא מטי הנ"ל, יש בו התפשטות א' וב' והסתלקות א' וב', וכל זה נתאר תחילה בפרצוף א' דא"ק, כי תחילתה מתפשט האור בסוד הקו להאיר בכלים דעיגולים, שהם באו מכוח הסתלקות מלכות דא"ס ב"ה, ונוצרו הכלים דעיגולים לתחתון, ואז מתפשט הקו התפשטות א' עד שמגיע למסך דצמצום א' דמלכות בחי"ד, ומכה בו וחוזר לאחוריו, ובחזרתו יש הסתלקות א' האור מהכלים דעיגולים כיון שאין בהם מסך, כנ"ל. ונימצא אשר בהתפשטות א' השאיר רשימו, ובהסתלקות א' השאיר אור חוזר, ואלו ב' הפכים המכים ומבטשים זה בזה, ומכוח ניצוצות אלו נוצרים הכלים דאור ישר.

אמנם בהסתלקות א' זו, אין מסתלקים ממש כיון שאין העדר ברוחני, ולכן בהתפשטות ב' שמגיע הקו שוב להאיר בפרצוף א', כבר נימצא שם האור הראשון, ואז משאיר רשימו, וכן בהסתלקות ב' משאיר אור חוזר, ומכים ומבטשים זה בזה גם כן, אבל מכיון שכבר פרצוף א' קיים כנ"ל, אז מכוח אלו נעשים הכלים דפרצוף ע"ב הבן של פרצוף א' הגלגלתא. אמנם מכיון שהמלכות המסיימת לא השאירה רשימו, דהיינו העיגול הפנימי ביותר דפרצוף א' כנ"ל, לכן פרצוף הב' דע"ב יצא על רשימות דבחי"ד דהתלבשות ובחי"ג דהמשכה. ופרצוף א' יצא על רשימות דבחינת ראש דהתלבשות, ובחי"ד דהמשכה, הסתלקה רשימה אחת של מלכות זאת ונישאר בחי"ד ובחי"ג.

ונימצא כעת אשר הכלים דפרצוף ע"ב נעשים כבר בהסתלקות ב',

והנה תבין ההתלבשות של הפרצופין זה בזה מראש א"ק עד נקודה דעולם הזה, כי פרצוף א' דא"ק מתלבש מפה שלו ועד טבורו בפרצוף ע"ב, שאז הוא ניבחן שעומד לצידו, וכן כל הלבשה היא שעומד הפרצוף לצידו לשמאלו. אבל הדרגה היא אחרת, והיא מתחילה וניכרת בזו"ן כי שם התחילה ההדרגה משא"כ בפרצופים הקודמים, כי יצא ז"א מעל המלכות, ונימצא שהיא מלבשת לו רק חציו, והחצי השני היא מדרגה תחתיו. והנה המסכים הם אלו המפרידים בין המדרגות וזכור כלל זה, אבל ההלבשות הם ע"י התדבקות זה בזה. וכן פרצוף ס"ג מלביש לע"ב מפה שלו עד טבורו וזה הטעמים שלו, אבל הנקודות דס"ג ירדו אף מטבור דא"ק מטעם שיש להם מסך דבחי"ב, והמסך דפרצוף א' דא"ק צמצם רק הארת החכמה מלרדת שהוא כל בחינת ע"ב.

התלבשות המוחין בז"א

ונראה לפי מה שאנו אומרים שיש ג' פרצופים יסודיים בז"א, והם פרצוף נה"י וחג"ת וחב"ד, ובכל אחד יכולים להיות כמה וכמה מוחין. והוא מתחיל מנה"י שיש בהם ג"כ ע"ס מטעם ההתכללות הנזכרת לקמן בחלק תיקון הקוין שאז יש בנה"י ג' קוין בכל אחד הרי ט"ס ומלכות איתם, אח"כ גודל פי שתים ונעשים לו חג"ת נה"י, ואלו הנה"י הם היו תוך החג"ת וזה המצב שאינו נופל ממנו לעולם. ואח"כ באים לו מוחין דישסו"ת שהם נה"י שלהם, ואח"כ שוב מוחין פנימיים שהם חג"ת דישסו"ת, ואח"כ מוחין פנימיים שהם חב"ד דישסו"ת, שלוש ובאים ומתלבשים בו חב"ד חג"ת נה"י שהם כל אחד בגודל הנה"י הראשונים, והם באים על סדר המדרגה. וזה ניקרא פרצוף הנפש. ובשלב שאין לו עדיין חב"ד אז יש לו חג"ת נה"י מלובשים בנה"י הראשונים, מטבור ולמטה שלהם. וזה בחינת נפש רוח שלו.

צמצום ב'

צמצום ב' היה בפרצוף הס"ג ובעולם הנקודים כאשר עלתה מלכות המסיימת לבינה שזה מקום נקבי העיניים מעל האוון, והוציאה הכלים דבינה ותו"מ שהם אוון חוטם פנים מוחין למדרגה, וכמו כן היה צמצום זה גם בגוף הס"ג אשר עלתה שם המלכות המסיימת לטבור הס"ג שהוא בחינת בינה דגופא או תפארת, וכן בפרצוף הנקודים שהוא נקרא ב"ן או נקודות הס"ג אשר מתחת לטבור עד לרגלין ג"כ התרחש זה הסיום כאשר עלתה המלכות שלו לבינה דגופא שהוא תפארת ושם הונחה הפרסא דאצילות.

והנה לפי הנ"ל, שבכל המדרגות מאז עולם הנקודים, יצאו ישסו"ת שהם הנקראים בינה הנ"ל, כיון שעלתה המלכות ונתערבה עם הבינה הזאת ונתנה להם בחי"ד עם הבחי"ב שלהם ושם נעשה הסיום על האור שלא יתפשט. א"כ היה ראוי שיהיו ג' כלים בלבד בכל מדרגה, וכן מצינו שיש מוח לב כבד מראש לסוף, ויש בשר גידין ועצמות מפנים לחוץ. וכן כל מדרגה ומדרגה מתחלקת לג' מהסיבה הנ"ל.

ודע שהמסך דצמצום הזה, גורם לפירוד בין המדרגה, וניבחן שאם היתה אותיות אלקי"ם, אז נעשות התחתונות אל"ה, והעליונות י"ם, וזה סוד מי ברא אלה, והנה אל"ה דכלים עם מ"י דאורות מקיפין עליהם, כיון שהמסך גורם להיפוך האורות המקיפין כך שלכלים התחתונים יהיו אורות מקיפין דעליונים וכדלקמן. וכן לכלים העליונים מ"י שהם כתר חכמה היו אורות מקיפין דתחתונים. וכל ההפרדה היתה בכלים ואור פנימי עצמם ולא באור מקיף, והטעם הוא שהמסך אינו מסך על אור מקיף ויכול לעבור דרכו.

ולפי"ז בשלמא שאינו מיסך, אבל אמאי מהפך האורות. ואם נאמר שאף נישארים האורות מקיפין לכלים עליונים ועוברים לתחתונים ניהא אבל לא נראה כך מדברי הרב בכמה מקומות [למשל מאורות י"ג ת"ד המקיפין שמתהפכין] **וצ"ע**.

אבל הטעם שיצאו ישסו"ת מן המדרגה וקיבלו שם לעצמם, זה צריך להבין. שהרי אינם ספירות בפני עצמם, אלא האורות היוצאות מכוח המצב דקטנות של או"א כאשר אמא רביעא על הבנים, ניבחן שהיא בחצי החכמה או בתנה"י דחכמה וז"ס קן צפור, והנה מדוע נתיחד המצב הזה וקיבל שם לעצמו בין הכלים דגופא משא"כ שאר המצבים של הקטנות והגדלות של הספירות כגון לאה או יעקב, שלא נזכרו אלא לב וכבד שהם בחינת נפש ורוח. כיון שבגשמיות לא יכולים להיזכר אלא מצב א' מן המצבים הרוחניים האפשריים של הספירות, ואולי רמזים דקים למצבים אחרים. והנה לפי הנ"ל מובן שעלתה המלכות למקום בינה שהם ישסו"ת והוציאה את הז"ת דאו"א, וא"כ אלו הז"ת הם נעשים ישסו"ת כאשר אמא נימצאת בחצי אבא, וצריך להבין לפי"ז מהיכן בא ישראל סבא

שהם ז"ת דאבא אמנם לפי דברי הרב מבואר היטב, שכאשר החכמה רוצה להיכלל במסך דבינה לעשות זיווג על אור העליון, אז צריך שהחכמה תירד ג"כ ותודרך למקום הבינה. ולפי הנ"ל מובן מדוע נתייחדה מדרגה זאת משאר המדרגות, כיון ששם נעשה הצמצום והחלוקה בין ג"ר לז"ת דבינה דא"א שיצאה מהראש, ויצא מדרגה זאת דז"ת הנקראת ישסו"ת להיות מדרגה בפני עצמה כביכול.

ודע שמכוח התכללות המלכות בישסו"ת, נעשו הז"ת דבינה בחינת הכלים החדשים דזו"ן, ולכן הם הם הז' מלכין, בחינת הז"ת דבינה. ולכן תבין מ"ש הרב שמעמים הם בכתר, נקודות בחכמה, תגין בג"ר דבינה, ואותיות בז"ת דבינה, כיון שהם בחינת הזו"ן שעלו שם לז"ת ונתערבו בחי"ב דישסו"ת עם בחי"ד דזו"ן. וצ"ב היאך היה הצמצום הזה, ולכאורה צ"ל שעלתה המלכות ונתערבה בכל בחינה מהזו"ת הראשונים ולכן נפסלו מלקבל האור ונעשו הזו"ת דבינה במקומם. אמנם הזו"ת דבינה נתערבו ונעשו עצם המלכות המסיימת דבחי"ד, ולכן מתחתיה, אינה מעבירה דבר, ומעליה נכנס רק אור חוזר, נימצא שהזו"ת החדשים נעשו ז"ת דבינה.

והעניין כנ"ל בחלק התפשטות והתכללות הע"ס, שהמלכות דבחי"ד אינה משאירה רשימו כיון שכולה אור חוזר ומסיבה זאת נקראת דלית לה מגרמה נהורא, לכן כשעולה לז"ת דבינה, ומתערבת בכל הז"ת שהם ע"ס דישסו"ת, אז נעשים עצם המלכות, ואם היה בכתר דישסו"ת כחבת"מ דאור יושר כעת יהיו בה כחבת"מ דזו"ן, ובחכמה דישסו"ת חבת"מ דזו"ן, ובבינה יהיו בת"מ דזו"ן כו' עד שבזו"ן עצמם אין אלא או"ח כיון ששם הסיום, אבל בזו"ן דנקודים אשר מתחת לז"ת דבינה אין אור. ובזו"ן שנתערבו בישסו"ת יש רק אור חוזר מטעם שפוגע במסך שם אור אז הוא משאיר רשימו דאו"י אבל אז מסתלק כל הרשימו הזה חזרה להיעשות ממנו כלים לז"ת דבינה ונימצא כל האו"ח מהסתלקות זאת הוא האור של הזו"ן דישסו"ת והבן.

ודע שצמצום ב' הזה נקרא עליית מ"ן גם כן, כיון שה' תתאה היא מלכות, וה' עלאה היא בינה, נימצא אשר עולה המלכות לבינה זה כעין עליית המים התחתונים לעליונים. אמנם כדלקמן בסדר המסך, צריך להבין שהמלכות לא עולה פתאום, אלא הכול נעשה על סדר הזיכוך ועליית המסך. וכל זה לא נאמר אלא בגוף, אבל בראש כשעולה ה"ת שהיא הפה לנקבי העיניים שז"ס החכמה מתחת לאו"א, שם ניבחו שאין זיכוך וזה נעשה קל מהרה, כיון שאין ניכרת עביות והזדככות בראש אלא בגוף. ובגוף, עולה המלכות דסיום הטבור אשר מתחתיה אין אור כלל, אלא בינה דגופא הנק' תפארת, ומזדככת המדרגה מבחי"ד דהמשכה לבחי"ג דהמשכה ועולה המסך לז"א ומסתלק אור הכתר מן המדרגה ועולה אור המלכות בכלי דז"א, ואז עומד המסך על הכלי דז"א ומבטש אור המקיף באור העליון ומסתלקת העביות דבחי"ג ונסתלקה קומת אור חכמה ועולה אור הבינה בכלי דחכמה, ועולה המסך ועולה המסך ועומד על בחי"ב דבינה אשר שם אור הז"א ומסתלק גם הוא כעת ושם נעצר ועומד, וזאת העביות ממעלה למטה. ונימצא כל האור נסתלק מן המדרגה מתחת לבינה דגופא, ולמדת שהמסך המצמם הזה הוא בחי"ב דעביות עם בחי"ד דהתלבשות, אשר מעביר הארת החסדים ולא חכמה.

כללי המלכות

הנה התנה"י דמלכות הם בחינת מרכבה תחתונה והיא מתפשטת בכל בי"ע והם צבאותיה של מטה ולכן מצינו שב"ש ת"ת דנקודים נעשו לבריאה, ונה"י דנקודים נעשו ליצירה, ומלכות דנקודים לעשייה, וחג"ת הם בחינת אצילות שבה, ומתפשטים שם.

אמנם כ' הרב במקום אחד שבאצילות מתפשטין כל ט"ס המלכות בבריאה, ובבריאה מתפשט רק מלכות דמלכות ביצירה, וכן ביצירה לעשייה.

וניבחו שהיא לית לה מגרמה והיא בחינת צבע שחור, ואספקלריאה שאינה מאירה, ורומז לזה שאינה מאירה לתחתונים ממנה דאינה מטעם שאינה מניחה רשימו דאור ישר, והסיבה לזה הוא צמצום הא' שאין בה אור ישר כלל רק אור חוזר כולו.

תיקון הקוין

והנה תיקון הקוין היה בעולם הנקודים בג"ר שלהם, דהיינו שמאל ימין ואמצע. וזה סוד והחוט המשולש לא במהרה ינתק גו'. אבל הז' תחתונות היו מנותקים ומפורדים זה על גב זה ולכן נישברו דהיינו קיבלו בבחי"ד כי לא היה מי שיגביר הימין על השמאל שבהם ויעלה קומת החסדים לקבלת המ"ד החכמה הבאה להיכנס בבחי"ד הזאת, כי לא היה בהם עדיין ימין רק שמאל. והבחי"ד הזאת היא בחינתם עצמם שהם משם ב"ן כנודע או ז"ת דבן מטבור דא"ק ולמטה, כי פרצוף טעמים דב"ן הוא מפה עד טבור דס"ג ונקודות דב"ן שהם ט"ס תחתונות שלו מטבור ועד סוף רגליו.

והנה אח"כ בזמן התיקון עלו כולם למקום היסוד דתבונה הכלים, ובין החתך דבינה ותבונה עלו ניצוצות, וביסוד בינה עלו אורות. והאורות אינם זקוקים לתיקון, אבל ריחוק המקום מהכלים מורה על שינוי הצורה בין הכלים לאורות שלא יכולים להתלבש בהם עד שלא יבוא בהם תחילה הרשימו שג"כ נסתלק והוא בחינת האורות. והנה או, נתכללו הנה"י דא"א בחג"ת שלו, וכן בז"א נה"י בחג"ת, ונימצא שמלכות ביסוד ובתפארת, ואז היא בבינה דגופא, ושם נעשה תיקון הכלים וחיבורם זה בזה. דהיינו ע"י שהמלכות מאירה רשימו בכל אחד ואחד, והרשימו הזה הוא בחינת אור חוזר כי כל הארתה הוא אור חוזר כנ"ל, וירדו ונעשה הקו שמאל של כל ספירה וספירה להיות אור חוזר והם ע"ס דאור חוזר ממעלה למטה ומשלימים אותם ממטה למעלה ג"כ אור חוזר דאור חוזר לע"ס, והקו ימין בחינתה עצמה שכבר יש בה ע"ס כחבתו"מ דאור ישר עם אור חוזר כל ספירה לפי בחינתה כנודע. וזה ניבחן שיש ב' אורות בכלי אחד והשינוי צורה מפריד ביניהם, אמנם לעולם גם בהם יש כלי כנודע שכל ע"ס חייבים להיות בתוך כלי והוא דק יותר מהכללי. ואז גם קו האמצע המכריע בין ג"ר לו"ק בסוד המסך דחיריק העומד מתחת דהיינו שהוריד המסך ואז נכלל בכל הז"ת (משא"כ חולם הוא מסך מעל הז"ת ושורוק הוא בזמן ירידת המסך אבל ניבחן שיש עדיין הפרש בין מעלה ומטה, וחיריק הוא בזמן ההשוואה בין ג"ר לו"ק וההכרעה ביניהם שג"ר יאירו ממעלה למטה בחסדים וז"ת בחכמה ממטה למעלה ומתלבשים זב"ז בעמודא דאמצעייתא), והוא התפארת נכנס שם בכל ספירה וספירה ונעשה קו האמצע ממנו והוא המכריע, ועתה כלולים מג' אורות בכלי אחד, אף שלכל אחד מהם יש ג"כ כלי כנ"ל.

ויש להקשות על זה, שהרי התיקון היה בכל אחד ואחד מז' תחתונות של הנקודים, וא"כ יצא לנו שיש כעת כ"א ספירות כי יש ז' שבכל אחד מהם יש קו ימין שמאל ואמצע. א"כ היכן כולם ולמה לא מתייחסים אליהם אלא אומרים שיצא ז"א בו"ק בלבד, שהם חג"ת נה"י, ואם נאמר שבכל אחד מאלו החג"ת נה"י יש ג' קוין ניהא, אלא שהם סתומים בו ואינם נגלים.

הארת חכמה וחסדים

והנה דע שהארת חכמה במובן הכי פשוט הוא הארה הבאה מספירת החכמה, וחסדים פירושה הארת הפנים של בינה שהיא בסוד כי הפץ חסד הוא. אמנם, יש גם חכמה בבינה וזה בבחינת הארת אחריים שלה כאשר היא בחיבור עם החכמה וכאשר עולים אליה מ"ן שהם חסדים מלבישה בהם החכמה. ולפי זה, יש להבדיל בין הארת החסדים של הבינה, לפי המ"ן או החסדים של המקבלים.

אמנם עניין ההתלבשות של החכמה בחסדים, כגון כאשר מאירים הנ"ר שהם או"א בחסדים והז"ת שהם ישו"ת בחכמה, אז נכללים זה בזה ומאירים החכמה בחסדים. והנה במובן הכי מופשט יש ג' קוין בכל ספירה וספירה וזה אחרי התיקון הנ"ל, שהם בחינת הספירה עצמה שהיא הימין, בחינת המלכות שנכללה בבינה והותירה רשימו בכל ספירה וספירה, ובחינת התפארת שהכריע ביניהם שג"כ נכלל שם בכל ספ"ס. ואמנם יש להקשות על זה, שהרי אמרנו שמ"ה החדש הוא שמתקן את הנקודים, א"כ מאי מהני כלל הוא הרי המלכות עשתה התיקון דקוין כנ"ל. ועוד הרי המ"ה הזה צריך להיות קו הימין בכל ספ"ס והב"ן קו השמאל. וצ"ע.

ומכל מקום, קו הימין מאיר ממעלה למטה בחסדים, וקו השמאל מאיר ממטה למעלה בחכמה, שכן עצמות קו הימין היא חסדים ועצמות קו השמאל היא חסדים אבל קו הימין נותן החכמה לקו השמאל, שהם סוד הג"ר שנפלו בו.

פנים ואחור

והנה צריך להבין שיש הבדל, בין נה"י דכתר לנה"י דאו"א בנקודים, שאלו יצאו על בחי"ד, ואלו יצאו על בחי"ג, ורק אחוריים דבחינה ד' נחשבים לאחוריים והשאר הם פנים יחסית, וידוע שנה"י דכתר מתלבשין באו"א בחב"ד, ודאו"א בדחג"ת דז"א, ודישסו"ת בתנה"י דז"א, נימצא שנפלו אחורי או"א עלאין כאשר נגמרו להישבר מלכי דחג"ת, שכל עוד היו מעלים מ"ן מהארץ החסדים שלהם היו עומדים או"א פנים בפנים ומשפיעים מ"ד חכמה לאלו החסדים וממלאים אותם, ומיד כשנישבר שלישי עילון דתפארת סיימו ליפול, כי ירדו מדעת דאו"א החו"ג, ואח"כ ירדו לגופא, ואח"כ ליסודות ואח"כ נפלו, והטעם לזה שהיתה המלכות עולה ברישייהו דהיינו כל פעם שנפל חלק אחר מדחג"ת עלתה המלכות תחילה לפה דראש ואח"כ לחוטם ואח"כ לנקבי עיניים ונסתלקו כל האחורים, כיון שהמסך דראש עולה עם המסך דגוף שיוורד, והטעם שאז כבר לא נכנס שום אור מקיף שמגיע המסך למצח דראש, הנה חוסם על האור מלהיכנס למדרגה כיון שהגיע לשיעור הגדול דבחי"ד דעביות.

כללי המסך

הנה במסך מצינו כמה וכמה מציאויות שונות. ונתחיל עם יצירת הפרצופים, כי יש מסך דגוף ומסך דפה, והם אחד בתחילה כשאין הפרש דעביות בין הגוף לפה, ואז יוצא המסך לפי עביותו ויורד למקום הפה דראש, ונדבר מפרצוף גלגלתא דא"ק, כי שם בחינת התלבשות דבחי"ד בפה דראש, ודע שיש ערך הופכי בין בחינת התלבשות, לבחינות המשכה, כי בחי"ד דהמשכה היא מלכות שפירוש הדבר שהמשיך הגוף אור המלכות עד לכלי דמלכות ובהזדככות עולה ממטה למעלה מבחי"ד לבחי"ג כאשר מודכך המסך, ובחי"ד דהתלבשות זה כתר, שפירושו הוא מקום ההתלבשות בכוח ולא בפועל, כיון שהמלכות דמלכות שהיא בחינת טבור ולמטה, לא משאירה רשימו דהמשכה, אלא רשימו דהתלבשות, ממילא מובן שבחי"ד דהתלבשות מורה מבחינת הכוח של האור עד היכן רצה להתלבש אבל מטעם המסך שיש שם על המלכות המסיימת בטבור שמונע מאור להתפשט לכן בפועל לא התלבש, ולכן לא השאירה רשימו דהמשכה דבחי"ד.

ומכל מקום צריך לתת טעם א"כ, מדוע רשימו דהתלבשות הולך ממעלה למטה, דהיינו בחי"ד לבחי"ג, בו, ובחי"ד היא כתר, ובחי"ג היא חכמה, ובחי"ב בינה, ובחי"א ז"א, ובחינת שורש מלכות. ורשימו דהמשכה להיפך, כי בחי"ד מלכות, ובחי"ג ז"א, ובחי"ב בינה בו עד"ו. אלא העניין, שמכוח צמצום המלכות, ששם הותקן פרסה קבועה ולא מסך, הנה נתצמצם כל האור ממקום המסך ולכן נוצרה מדרגה אחת קבועה שהיא בחינת הראש שהוא כל שיעור האור המקיף שרוצה להתלבש בכלי אבל לא יכול.

והנה כאשר המסך מגיע למקום פה דראש עם הרשימות של הפרצוף הקודם, אז מכה בו אור העליון, ומוציא רשימות של בחי"ד דהתלבשות דזכר כלולה מבחי"ג דהמשכה דנוקבא, ואז מעלה המסך ומלביש ע"י זה הרשימו את האור העליון לפי שיעור העביות ומכיון שזה לא קומה ממשית כיון שהתלבשות הזכר אינה אלה אורות מקיפין כנ"ל שחפצים להתלבש בגוף, לכן הקומה שעולה אינה שלמה אלא קרובה לשלימות כגון ישסו"ת במקום או"א, בבחי"ג וקומה זאת נקראת ו"ק בלא ג"ר ומלבישה על האור העליון אותה קומה עד בינה כלומר בחי"ב. וניבחן שחסרים לו כתר חכמה דכלים. וצריך להבין אם חסרים כלים אלו, מהו א"כ הצמצום דעולם הנקודים שהוציא הכלים דג"ר מן הראש, אלא העניין הוא ששם צאו הקומות של האור בכלים של דחג"ת נהי"מ והיו חסרים כלים דג"ר, אבל הקומות יצאו החל מכתר חכמה בו. אבל כאן מתצמצמים השיעור של הקומה ולא מספר הקומות.

נימצא כעת שיצאו מן המסך הרשימות דבחי"ג ובחי"ד הנ"ל ונישאר בו רשימות דבחי"ג דהתלבשות ובחי"ב דהמשכה. ואז חוזר המסך למקום הפה דראש, ומתחיל לרדת לעשות הכלים דגוף, וזה ניקרא התפשטות א' ואח"כ יש הסתלקות א' שגומרת את הכלים בפרצוף ובשלב עשיית הכלים המלכות קודמת וניגמר הכלי שלה ראשון אע"פ שמתחיל להעשות הכתר ראשון בהתפשטות א'. ואח"כ התפשטות א' הנקראת מטי ולא מטי לתת את האורות במקומם ואז מתחילים האורות לבוא תחילה בכתר אח"כ חכמה כו'.

והתפשטות א', ניבחן שהיא בפרצוף האב, והתפשטות הב' ניבחן שהיא כבר בפרצוף הבן והתולדה של האב, לדוגמא אם דיברנו בפרצוף גלגלתא אז פרצוף הבן שלו הוא ע"ב חכמה.

ואח"כ מתפשט המסך למטה בהתפשטות א' לעשות הכלים, לעשות הכלים דפרצוף הבן, והנה כשמגיע למטה, וכלים אל הראש הספיק לעשות בתחילת התפשטותו אבל אל ז"ת לא הספיק לעשות עד שפגע בנפש דנפש, פירוש שפגע במסך אשר שם בטבור שמסך על המלכות דצמצום א' שלא תקבל האור, ועשרת בחינותיה הם כלים לקבלת האור בכל כלי וכלי בע"ס דז"ת. וכשהגיע האור ופגע בה אז מעלה אור חוזר לעשות הכלים ההם דכל ספירה וספירה ממטה למעלה. וכאשר מתחיל לעלות, הנה תחילה נעשה הכלי דמלכות שהוא כלי לאור חוזר בלבד ולכן אינה משאירה רשימו כיון שהוא בחינת רשימו דאו"י, אבל משאירה מכל מקום רשימו דהתלבשות שהוא בחינת רשימו דאותיות שרומז להסתלקות האורות.

וממשיך המסך דמלכות לעלות לבחי"א דז"א, ובכל קומה וקומה נוטל את הרשימו דעביות שבה, ודהיינו המסך דמלכות המסיימת עולה ומתערב כל קומה וקומה וע"י זה נוטל רשימו מכל קומה וקומה. וכגון שעולה המלכות אין לה אלא רשימו דבחי"א דהתלבשות, ומזדכך לז"א נוטל רשימו דבחי"א ובחינת שורש, ולבינה רשימו דבחי"ב ובחי"א, ולחכמה רשימו דבחי"ג ובחי"ב, ולכתר דבחי"ד דהתלבשות ובחי"ג דעביות, ואע"פ שכולם כלולים מכולם, אין זה נקרא בסוף אלא רשימו דבחי"ד דהתלבשות, ובחי"ג דעביות.

והנה צריך להבין כיצד מגיעים אורות ישרים לקומה, וזה נעשה כאשר מגיעים י' אורות לכתר, ומשאירים בו י' רשמים של או"י, ולכן הכתר נקרא טעמים כי כולו או"י. ואח"כ יורדים ט' מהם בחכמה כיון שהכתר כבר הגיע למקומו ואינו חפץ להתפשט במקום עבה ממנו. ומשאירים ט' רשמים בחכמה, וכולם דאו"י. וכן ח' בבינה וז' בז"א, אבל המלכות כנ"ל התצמצמה מלקבל האור, הלכך המסך מחזיר ממנה כל האו"י שהם י' אורות חוזרים ובראשם המלכות וז"ס נעוץ סופן בתחילתן, כי כעת נישארו במלכות י' אורות חוזרים ומשאירים בה רושם דאו"י ואלו ע"ס שלה, ואח"כ עולים ט' אורות לז"א ומשאירים הרושם החסר שלו מאו"י והוא כח"ב ג' אורות חוזרים, ואח"כ עולים בבינה ומשאירים שם כ"ח דאורות חוזרים. וכן בחכמה נישאר כתר דאו"י. ובכתר לא הוצרך, כיון שהוא בחינת הטעמים וכולו או"י ולכן ניקרא ראש הקומה, וזה החילוק בין ראש לגוף וזכור זה.

וכל התהליך הנ"ל נעשה ע"י הזדככות המסך, כיון שכאשר המסך יורד לתת האורות בכלים, הוא כלול מ"י אורות, שהם בחינות רשימו ועביות דפרצוף הקודם. וכאשר יורד ומטי בכתר, קודם לזה עומד המסך על הכתר, וניבחן שהכתר ושורשו אב"א, כי לא יכול להביט בשורשו, ועוד שהמסך מפריד ביניהם, ועד מזדכך המסך, ויורד מתחת לכתר, ומקבל הכתר י' אורות שהם הבחי"ד דהתלבשות כתר והבחי"ג דרשימו שיש בה חכמה בינה וז"ת, וזה ניקרא מטי בכתר, ואז מסתלק אור הכתר ונעלם בשורשו, נותן לו כל י' אורות, ומזדכך המסך מבחי"ד דכתר לבחי"ג דחכמה, וחוזרים כתר וחכמה פב"פ, כיון שירא מהביט הכתר ומסתובב.

ודע שכל מה שאנו אומרים שהמסך מזדכך על דרך המדרגה כו', כל זה נקרא מדרגה אחת, וכאשר נגמר כל הזיכוכ של המסך, הוא עולה למקום הפה דראש ומקבל שם זיווג ומתעוררות בו כל בחינות העביות מחדש פחות העביות שנזדככה זה עתה ויורד חזרה להוציא הקומות וזאת נקראת כבר

מדרגה חדשה וניבחנו שיש הפרש ביניהם מבחינת שינוי הצורה של הבחינות, כגון אם נזדכך מבחי"ד להתלבשות על כל בחינות העביות שלו שהם בחי"ג אח"כ בחי"ג בו, עד שורש, ועלה למקום הפה, ושם מתעוררות בחינות העביות שלו מחדש עד בחי"ב כיון שנישארה לו התלבשות דבחי"ג שנזדככה מבחי"ד.

ודע שכל מה שאנו עוסקים כאן בד' בחינות, אינם כפולות ומשונות, כלומר יש רק ד' בחינות אלו בכל העולמות ואינן משתנות מעולם לעולם, אמנם לפעמים חוזרות ומתעבות, כגון כאשר יש זיווג מחדש על המסך שמכה בו אור העליון, או פרצוף ע"ב במסך דס"ג, אז זה מחדש את העביות של המסך ומעלה אותו בדרגה. וזה כעין שאמרנו לעיל, שעולה המסך חזרה למקום פה דס"ג ומכה בו האור ומתעורר העביות מחדש, כן הדבר כאן, אלא שאם מדובר למשל בזיווג ע"ב בס"ג, אז יש העתק של העביות של הע"ב לס"ג, כיון שהם חייבים לשוות הצורה שלהם בעת הזיווג וזכור את זה.

וכן העניין שתמיד מזדכך המסך ממעלה למטה, מבחי"ד לבחי"ג, לבחי"ב, כיון שקומת כתר היא העביות הגדולה ביותר, וכל זה כדי להוציא את הקומות במדרגה כנ"ל, אבל כדי לסלק את האורות מן המדרגה שזה בחינת צמצום, צריך להזדכך מבחינת שורש, לבחי"א לבחי"ב בו, וזה נקרא עלייה במדרגה, וכל מקום שעולה המסך מסלק האורות משם כיון שלא יכולים להתפשט מתחתיו רק מעליו.

ודע שבזמן שהמסך מזדכך ממעלה למטה, שמסלק העביות שלו ונעשה אז קומת אור, נימצא שאז קומת הכתר היא תהיה הכי קטנה מבחינת הכלים, וקומת המלכות הכי גדולה, ומבחינת האורות להיפך קומת הכתר תהיה הכי גבוהה. והטעם שככל שמתמעטת העביות דהתלבשות מבחי"ד לבחי"ג, כן גם האור הנכנס מכוח התמעטות המסך יותר גדול, כיון שמסך קשה מכניס פחות אור, ומסך חלש מכניס יותר אור, ובהיכנסו משאיר רשימו והסתלקותו משאיר אור חוזר, שגם כן גדול יותר במלכות מאשר בכתר, נימצא לפי זה, שהרשימו דמלכות ואור חוזר יבטשו זה בזה לעשות הכלים ויצאו כלים גדולים מחמת שיש יותר רשימו ואור חוזר. משא"כ בכתר, אבל קומת האור של הכתר, תהיה גדולה יותר, כיון ששם הדחייה גדולה יותר והבן. שכן מצינו משל מהויות בזה העולם על דרך הדצח"מ, שהדומם גדול יותר מהצומח, והצומח מן החי, והחי מן המדבר, שאלו ד' בחינות הרמוזות לבחינות התלבשות, כי לכל אחד יש מוחין אחרין המבדילין ביניהם, אבל בכל בחינה יש ירידה בגדלות אותה בחינה שיש צמחים גדולים ואמצעיים וקטנים, וזה מחמת ירידת העביות על ד' בחינות.

ודע שהאור עצמו מזכך את הכלי, כך שכלי דבחי"ד דעביות הוא אמנם מעלה קומת הכתר, אבל בלא האור כגון בזמן הסתלקות האור מן הכלי, ניבחנו שהוא הכלי העב ביותר, ולכן תיראה שנפלו הכלים לבי"ע בזמן שבירתם והדעת נפל לדעת, והחסד לבינה, והגבורה לחכמה, והתפארת לכתר. כי עתה היו בלא האור ובלא הרשימו, כי האור הסתלק למאציל, אל שורשו בראש. והרשימו נישאר שם באצילות להחיות הכלים. וכל אלו שאמרנו הם רק הפנימיות של הכלים דהיינו החב"ד שירדו לבריאה, משא"כ חג"ת ירדו ליצירה, ונה"י לעשיה. נימצא כאן שהעביות המעלה קומה זכה היא גם עכירות בלא האור, והטעם שכאשר האור מתלבש בכלי, אין העביות ניכרת כלל, אלא אדרבה משתבחת ביחד עם האור, כי מאירה מבפנים ומזככת את כל החומר.

נימצא לפי"ז, הכלי הגדול יותר, הוא בעל האור הגדול, אלא שלא בהכרח, שכן יש סטרא אחרא ששם הכלים הם גדולים בלא אור.

הזדככות המסך

והנה הזדככות המסך היא כך, כאשר יורד עם העביות הכלולה בו דהיינו הרשימו של הפרצוף הקודם שעלה בו ממטה למעלה וקיבל הרשימו דכל ספירה וספירה, מגיע לפה דראש אחר הזדככותו שבעת הוא ניקרא ללא עביות כלל של ממעלה למטה שהיא עביות המגשימה, אלא יש בו עביות

ממטה למעלה שהיא המזככת, ומגיע למסך דפה דראש שלו ושם מכה בו האור העליון ומעורר הרשימות שהיו בו, ואז מתחדשת העביות ממה שהיתה ממטה למעלה, וחוזרת ממעלה למטה שהיא המגשימה, נימצא שראוי לו לרדת כיון שהתגשם ואז יורד לחזה של עליונו ושם מוציא ע"ס דראש ממטה למעלה שזה בחינת קומת הזכר של התכללות דהתלבשות דבחי"ד בעביות דבחי"ג ועולה קומת חכמה בלא כלי מלכות ואור הכתר, ע"י שמכה במסך אור העליון. וחוזרת המלכות שלו ומתפשטת מינה ובה ממעלה למטה, וזה קורה על דרך המדרגה כיון שכאן יש עביות המעכבת דהמשכה שצריכה להודרך משא"כ בראש אין עביות כלל אלא התכללות הנקבה בזכר כנ"ל, כי תחילה מזדככת מבחי"ג שקיבלה ברשימו דפרצוף הקודם לבחי"ב ומעלה קומת החכמה בכלי דכתר, ממטה למעלה, ואח"כ מזדכך מבחי"ב לבחי"א, ומעלה קומת בינה, ואח"כ מזדכך מבחי"א לבחינת שורש ומעלה קומת ז"א. ואח"כ מזדכך מבחינת השורש ומעלה קומת המלכות. ואז נימצא שהשווה את עצמו למסך דטבור ששם העביות הגדולה יותר, כלומר איבר את כל העביות שהיתה בו מחמת הרשימו דממעלה למטה שהתעורר שוב במסך דפה דראש ועתה כל העביות היא בפועל, כי במסך דפה דראש מה שהתעורר היה 'בכוח', ועתה הכול כבר 'בפועל' בגוף עם גמר הכלים.

אבל אז בזמן הסתלקות האורות למעלה, המסך דטבור רוצה להודרך מעביות שיש לו 'בפועל', ולהשוות הצורה שלו אל המסך דפה דראש, ולכן מתחיל להודרך מעביות דבחי"ד לבחי"ג, ע"י שמבטש האור מקיף באור פנימי ומסתלק אור הכתר מהקומה כיון שהוא יצא מהכוח של העביות דבחי"ד כנ"ל, וניבחן שאז עולה המסך מעל כלי דמלכות, ואור המלכות עולה בז"א, ואור הז"א עולה בבינה ואור הבינה בחכמה וחכמה בכתר, ואח"כ ממשיך לבטש האור על המסך דהיינו על החכמה מעליה ותמיד מעל הכלי דכתר כיון שאין האור מקיף מתלבש לכל אורך הדרך, ואז בוקע את הכלי שם, וגם אור החכמה מסתלק מן המדרגה והמסך עולה מעל ז"א, כי מזדכך המסך מבחי"ג לבחי"ב, וממשיך לבטש האור באו"פ דבינה, ואז מסתלק אור הבינה ונכנס שם אור הז"א בכלי דכתר ואור המלכות בכלי דחכמה, והמסך עולה מעל הכלי דבינה, ואז מזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, ומסתלק אור הז"א, ואור המלכות עולה לכלי דכתר, והמסך עולה מעל כלי דחכמה, ואח"כ מזדכך גם מבחי"א לבחינת שורש ומסתלק אור המלכות ועולה המסך לשורשו וכיון שהודרך מכל העביות שממעלה למטה בין בכוח בין בפועל עולה למסך דפה דראש שם העביות היא ממטה למעלה וזכה בתכלית. ואז נכלל שם בזיווג על אור העליון, וניבחן אז שהמסך אסף כל הדרך את הרשימו של האורות שנישאר בכלים, כיון שהאורות מסתלקים כנ"ל אבל הם משאירים רשימו ע"י שהגיעו תחילה והוא אור ישר מכוח ביאתם והוא ניקרא 'תגין', ויש אור חוזר שהוא מכוח הסתלקותם והוא נקרא 'נקודות', והאור עצמו שהסתלק הוא 'טעמים', וע"י שיש שינוי צורה בין התגין לנקודות, כי זה רחמים וזה דין, כיון שהאור חוזר הוא הארת אחוריים שהאור מסתלק, ואע"פ שאין אחוריים באורות, הנה באמת תמיד יש כאן כלים אע"פ שהם זכים בתכלית, אין הא"ס כ"ה מתלבש ממש רק בא"ק, אבל באצילות מתלבש ע"י מלכות דא"ק, נימצא א"כ שתמיד יש כלים באור המתלבש, אלא שהם זכים בתכלית, ולכן באלו הכלים יש אחור ופנים. והאור ישר בא עם הפנים, והאור חוזר בא עם האחוריים, דהיינו שהם בחינות ראש או גוף, כי האור ישר מגיע עם הכתר ראשון למעלה והמלכות אחרונה למטה נימצא שהוא באורה יושר ולכן זה רחמים ולא דין, והאור חוזר מסתלק להיפך עם הכתר אחרון למטה והמלכות ראשונה למעלה, נימצא שבאור חוזר המלכות היא כלפי המקבלים, וזה ניקרא אחוריים ופנים באור עצמו והבן.

ואמנם יש להקשות על זה ממה שתואר לעיל בחלק התפשטות האור שהרי האור ישר הוא כח"ב תו"מ ומאיר כל אור בספירה הראויה לו וכולם משאירים רשימו בדרכם בכל ספירה בדרך למקומם נימצא שמגיע למלכות אור ישר דמלכות וכל השאר כבר הגיעו אל מקומם למעלה, ואז האור דמלכות הכלול מכח"ב תו"מ (עיי' לעיל ביאור על זה בחלק 'התפשטות והתכללות') פוגע במסך, והגיע עם מלכות דמלכות תחתון כלפי המקבלים וכתר דמלכות עליון וזה ניבחן לפנים של האור כנ"ל, וכאשר פוגע במסך חוזרת המלכות דמלכות להיות ראש, ונעשית כתר, וכן הז"א דמלכות

דאור ישר פוגע במסך וחוזר להיות חכמה דאו"ח, וכן הבינה דמלכות דאו"י פוגע וחוזר ונעשית בינה דאו"ח וכן חכמה דמלכות דאו"י פוגע וחוזר ונעשה ז"א דאו"ח, וכן כתר דמלכות דאו"י פוגע וחוזר ונעשה מלכות דאו"ח, וז"ס נעוץ סופן בתכילתן, ולכאורה קשה שהיה ראוי שהכתר יהיה שוב כתר דאו"ח שהרי הוא בודאי איכותי יותר ממלכות דאו"ח שהרי שניהם פגעו באותו מסך, אמנם אפשר לתרץ ב' תירוצים ועולים בקנה אחד בס"ד. א', כי הראשון שפוגע חוזר ועולה ראשון וזה מובן וכבר אמרנו שמי שהוא ראשון בכיוון התנועה (ההודוכות) של האור הוא נקרא 'כתר' תמיד אע"פ שהוא פחות איכותי מקודמיו, כיון שיש גם אחר ופנים באור כנ"ל, לכן מובן שהמלכות אע"פ שהיא יותר דין שהרי היתה דין גם קודם ועכשיו נעשית אור חוזר, מכל מקום היא ראשונה לעלות ונעשית כתר, ולכן הכתר זוכה לכלי הגדול ביותר כי כן ראוי כנ"ל בכללי המסך בסופו כלומר שכתר בעל כלי העבה יותר כיון שמחזיק אור גדול יותר, וחכמה פחות מזה בו' עד"ז, כיון שיש יחס הפוך בין אורות לכלים. והנה תירוץ ב', שהמסך עצמו כאשר פוגע בו המלכות דמלכות דאור ישר אז המסך יש בו עביות הגדולה יותר, וכנודע מהכללים הקודמים, עביות גדולה מעלה קומת גדולה יותר, נימצא שהאור העולה הוא גדול יותר להכיל את הכלי דכתר, וכן בכל ספירה וספירה שפוגעת מזככת שיעור א' מן המסך נימצא שהכתר שהיה למעלה והגיע כעת אחרון לא מוכך אלא קומת מלכות ולכן נעשה כלי למלכות ומתלבש בה.

ואמנם אולי צריכים אנו לב' התירוץ הנ"ל, כי תירוץ א', מועיל למיקום האור כי בודאי צריך שתבוא המלכות ראשונה דהיינו שתתלבש בפנים כולם ואז נקראת 'כתר', כי העליון הוא מתלבש בפנימיות כולם והתחתון הוא בחיצוניות, כי אמנם הכול אור א', אבל יש בהם י' אורות כנודע, והיאך הם עומדים, אלא מתלבשים זה בזה, כנקודה א'. ואל תקשה היאך אפשר שילביש כתר לחכמה וחכמה לבינה ובינה לז"א וז"א למלכות, כי כנ"ל תירוץ ב', הקומה שהעלתה המלכות היא יותר גדולה בכמות אבל פחות באיכות, אמנם מצינו שקומה איכותית פחות מתלבשת בקומה איכותית יותר כגון גבורה בתפארת ותפארת בחסד, שעולים לזיווג להוציא המלכות, אבל אז ניבחנו שהגבורה מרוב התאוותה לחסד חוזרת ומתהפכת להיות לבוש לו ומכוח זה יצאה המלכות עם ב' חסרונות בבניין ובחסרון החסדים, שהיא חכמה בלא חסדים, כי בה ניתנים ה' גבורות כנודע וכנזכר בזוהר (בראשית ט"ז ע"ב) לִילָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, מְסַטְרָא דְשִׁמְאֵלָא מֵהָהוּא חֲשֵׁף. וּבְגִין דִּיהוּא חֲשֵׁף תִּיאוּבְתִיָּה לְאֵתְכֻלָּא בְּיַמֵּינָא וְחֲלַשׁ תּוֹקְפִיָּה, אֲתַפְשֵׁט מִנִּיָּה הָאֵי לִילָה. ואי אפשר לומר שהעלתה גם קומה גדולה באיכות ע"י שהוציאה אור גדול מהמסך כיון דקיי"ל שיש יחס הפוך בין אורות לכלים ע"כ שלא העלתה קומה איכותית יותר מן האחרות.

שער ב

גימטריות בקבלה

זיווג דהכאה וריבוע

הנה כשאנו עושים הכאה או ריבוע של מילה במילה, זה רומז לזיווג דהכאה, אשר אז מבטש האור העליון במסך, וגורם זיווג דהכאה, ויוצא מן המסך קומה של אור לפי העביות שלו. דהיינו בחי"ד מעלה קומה דכתר, בחי"ג חכמה, בחי"ב בינה, בחי"א תפארת, בחינת שורש מלכות. והם בחינת גרנדי"י הידועים. וכאשר האור מכה במסך, אז בהכרח גם שמשווה הצורה של המסך לאור ואע"פ שהוא על דרך המדרגה כנ"ל הנה בודאי שזה מתרחש מיד כי אין שיעור זמן ברוחני יחסית לאור המקיף, וצריך להבין מי הם המזדווגים כאן, וכן צריך להבין מהו זיווג דע"ב ס"ג שאומרים רז"ל כל הזמן, הרי בהדיא אנו יודעים שמא"א ומעלה, אין לומר לשון של זיווג, כיון ששם הוא זיווג מיניה וביה, דהיינו שמצמם עצמו ע"י המסך כנ"ל עד למסך דראש ומבטש. משא"כ באו"א שם הזיווג הוא בין חכמה ובינה.

אבל העניין, שהאור הפנימי נחשב למדרגת הנברא, והאור העליון נחשב למדרגת המאציל, ואם האור העליון מגיע דרך ע"ב נחשב שהזיווג הוא ע"ב ס"ג, כיון שכל האור המקיף המגיע לס"ג הוא משיווי האור המקיף שלא יכל להתלבש בע"ב, נימצא א"כ שראוי לומר שס"ג מזדווג מיניה וביה, אלא שאנו לא נוקטים בלשון זה כלל מתחת לכתר. וכן כ' הרב שאסור לדבר בזיווג עתיק להוציא א"א, אע"פ שבכמה מקומות מדבר כיצד מזדווג מיניה וביה, וניראה הטעם כמ"ש הרב שהוא בחינת אחד, אע"פ שמחולק לימין ושמאל דמ"ה וב"ן, מכל מקום הם כעין גוף האדם המחולק ואין ניכר שיש בו חלקים כלל. משא"כ או"א, אשר הם כעין מדובקים בכותל א' בגב כעין אדם א' לפני הנסירה, וניכר גוף לזה וגוף לזה.

וניראה האיסור לדבר במקום זה הוא רק רומז לאיסור התחתון אבל להזכיר העניין אין איסור כי כן מדברים רז"ל בזה, והנה הטעם הוא, מה שנאסר אצלנו בחינת זרע לבטלה, לכן גם יש איסור להזכיר שם זיווג. ואם תאמר, גם נאסר אחות אב ואם אע"פ שבוז"ן הם בחינת אחים, כמ"ש אחותי רעיתי, ניראה שלא נאסר אלא אחר ירידת הדורות דהנה יעקב נשא ב' אחיות, ושמעון התחתון נשא את דינה, ולעומת זאת ער ואונן בני יהודה מתו עוד לפני מתן תורה. וז"ס הנזכר בזוהר, ובגין דא אָמַר רַאו עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדֵי דְנִטְיִל עֲצָה מְנִיָּה, דְּלֵא אֵית לִיה תְּנִינָא וְלֵא שׁוּתְפָא וְלֵא חוּשְׁפָּנָא. דְּאֵית אֶחָד בְּשׁוּתְפָא כְּגוֹן דְּכַר וְנוֹקְבָא וְאֶתְמַר בְּהוֹן (ישעיה נא) כִּי אֶחָד קָרָאתִיו אֶבְל אֵיהוּ חַד בְּלֵא חוּשְׁבָן וְלֵא שְׁתוּפָא.

ואם תאמר, אם כן, מדוע נאסר זיווג דא"א כלל. אבל העניין הוא שהעולם הזה הוא הבחינה הד', בעביות הגדולה ביותר, וכאן פעולה זאת דזיווג דהכאה, אין בה שום פרי, ונחשבת כולה בבחינת הרצון לקבל. וכן אף באצילות נתבטל הדבר, והטעם שהרי א"א וכל פרצופי א"ק, הרי מוציאים פרצוף בן להם, והרי שכל האור שנסתלק מן המדרגה ע"י זיווג דהכאה הולך לפרצוף התחתון ממנו ולא לריק וזה בחינת מקבל על מנת להשפיע, כי קיבל הפרצוף העליון השיעור שיוכל לקבל בגוף ומה שלא יכול לקבל בבחינת מקבל ע"מ להשפיע משאיר לבנים ובני בנים.

והנה באור הזה העליון היה כוח לעשות אף פרצופים בלא הארת הנקבה, אבל בפרצופים התחתונים כגון או"א וזו"ן הוכרח שיהיה ב' שותפים בפרצוף התחתון, שאחד נותן חסדים ואחד גבורות. והטעם לזה בקצרה, כיון שא"א הוא מ"ה מימין וב"ן משמאל, ונטל מימין חכמה דמ"ה, ומשמאל ה"ת דכתר ב"ן, ועתיק מאחוריו בנוק' דעתיק נטל ה"ר דכתר דב"ן ומלפניו נטל כתר דמ"ה.

והעניין כנ"ל שעל ידי האור המתפשט מן ע"ב אל מסך דס"ג, מתחיל לבטש שם האור מקיף באור פנימי, ומזדכך המסך על ד' בחינות, וכל זה מטעם שאין העדר מתרחש מיד, וזה ניקרא זיווג דהכאה שהוא מיניה וביה, אמנם באו"א היה באופן דומה, אבל מטעם שהם מחוברים בכותליהם, דהיינו בכלים דנה"י, וכן בזו"ן יש להם אחור משותף בבחינת כותל א', או כאשר מקבלים הארת החסדים והגבורות משתלמים אף באחור לכל אחד ומשלימים הנה"י שלהם לצאת. נימצא אשר חיבור הכלים בהתדבקות הגוף היא החידוש בתחתונים, משא"כ בעליונים לא היה אלא התדבקות האור מקיף באור פנימי, והבן גודל ההבדל. וזה על דרך ההפרש בין זיווג דנשיקין והסתכלות העיניים לבין זיווג גופא. ומטעם שכל מה שיש בעליון מצוי אף בתחתון, אבל יש בתחתון דברים אשר אין בעליון מבחינת חסרונות, נימצא שאף בזו"ן ובאו"א ואף בבני האדם יש זיווג מיניה וביה, ודע שיש ב' סוגים דזיווג מיניה וביה, א' בנה"י דא"א הרומז לזו"ן אשר שם וא' חג"ת דא"א הרומז לאו"א. **אלא שאין בהם כוח לעשות איתו דבר, כיון שאם ז"א מיניה וביה כנ"ל לא יועיל הכאת האור במסך שלו לבדו.**

ובזה נבין עניין ההכאה והריבוע דהוי"ה בהוי"ה, העולים גימטריה מקו"ם כמו שאמר הרב.

שער ג

שיטות המקובלים אחרי האר"י ז"ל

שיטת רבנו בעל הסולם ז"ל

כיון שמר"ן בעל הסולם ז"ל נכנס עמוק מאוד מי ימצאנו, תיארנו את שיטתו ונבורותיו, וכל מעשיו לעיל, כפי יכולתנו, וכיון שהיא השיטה העמוקה והמבוארת ביותר אנחנו נעשה השוואה אליה, וצריך להבין היטב את החילוקים בין השיטות השונות, כי יש נפקא מינא בין הכוונות השונות. ועוד פרטים.

שיטת רבנו הרש"ש ז"ל

שבירת ז' מלכין באבי"ע

הנה כתב הרב ז"ל בתחילת ספר נהר שלום, שעניין שבירת ז' מלכין היו באצילות, ובמקום אחר כתוב בע"ז חיים שהשבירה היתה גם בבי"ע, והוקשה לרב ז"ל היאך היתה השבירה בבי"ע, הרי ידוע הדבר שכל ספירות ב"ע הם ספירות המלכות, כי המה לבושים אליה.

ומה שתירץ בזה עיני שם, שהרי ידוע שיש אבי"ע בכל ספירה וספירה, דהיינו הכח"ב הם אצילות, החג"ת בריאה, הנה"י יצירה והמלכות עשיה. ולפי זה, היתה השבירה באצילות של כל ספירה וספירה, ואז נפלו המלכין מהאצילות הפרטית הזאת, כי גם בכח"ב שהם אצילות כנ"ל, יש עשר ספירות בכל א' הג"ר האלה, כי כתר יש בו ע"ס כו', והז' תחתונות של הכתר הזה, יקראו ז' מלכין, וכן ז' מלכין של חכמה וכן ז' של בינה. וכאשר הגיע האור אליהם וקיבלוהו נישברו הז' מלכין ונפלו לבי"ע של אותה ספירה פרטית שהם חג"ת נה"י ומלכות כנ"ל, כלי הפנימי לחג"ת, אמצעי לנה"י וחיצון למלכות.

ובזה מיושב דברי האר"י ז"ל, שהיתה השבירה באצילות בלבד מצד א', ובמקום אחר כתוב שהיתה שבירה גם בבי"ע, ומבואר יוצא שהשבירה בבי"ע היא רק בפרטיות הספירות אבל לא בכללות בי"ע בעולמות עצמם כיון שאליהם נפלו הז' מלכין מאצילות. וכביכול כל אבי"ע דעולמות הם ספירה אחת זה ההיקש שעושה הרב ז"ל.

ונראה שזה עיקר גדול בחכמה, ומכל מקום לא מצינו סתירה לזה בדברי מרן הסולם ז"ל, וגם הרב ברנדווין ז"ל לא הגיה שם דבר הו"ן מבניין כל העולמות שאין לו שייכות בזה כי רק רצה להשלים דברי מרן הרש"ש ז"ל מרוב חיבתו לדבריו.

מבנה הפרצוף

כל מקום שתיראה שמרן הרש"ש ז"ל אומר על הספירות, פנימי אמצעי וחיצוני, דבריו הם כדברי מרן הסולם ז"ל אלא שיש משמעות דורשים, והנה נביא כאן לתוספת ביאור שער ל' פ"א, "דע כי ז"א יש לו ג' פרצופים וכל א' כלול מי"ם והם זה תוך י' תוך י' וי' אחרים בפנימיות כולם ואלו הג' פרצופים הם כולם בחי' כלים והם ל' כלים וכולם הם ביחד גוף א' וכלי א' ובתוכו יש האורות שהם גר"ן וכו' ובהיות שלשתן יחד זה תוך זה הם שוים בקומתן אבל לפעמים אין לז"א רק פרצוף החיצון מהם בלבד ולפעמים שניהן ולפעמים שלשתן. ובתחלה מתחיל הז"א להיות בו פרצוף החיצון ואז הוא שיעור קומתו הוא שלישי גדלותו לבד והוא כשיעור קומת נה"י אחר הגדלות האחרון. ואח"כ נכנס בו פרצוף אמצעי ומתלבש בתוך החיצון ואז נגדל ז"א ב' שלישי קומתו שהם נה"י וחג"ת בין בחי' פרצוף החיצון ובין פרצוף האמצעי כי אמצעי גורם אל החיצון שיגדל כמוהו. ואח"כ נכנס בו הפרצוף הפנימי ומתלבש בתוך האמצעי ואז גם ב' הפרצופים היצון ואמצעי נגדלים כאורך הפרצוף הפנימי ואז נשלם ז"א כשיעור קומתו לג' הפרצופים והוא כאלו נמשל משל כי החיצון שיעור קומתו כשיעור נה"י דו"א בגדלות והאמצעי כשיעור נה"י וחג"ת דגדלות והפנימי כשיעור נה"י חג"ת חב"ד בגדלות ולכן בבא האמצעי מגדיל את החיצון כמוהו ובבא הפנימי מגדיל שניהן כמוהו."

הרי שיש ג' כלים פנימי חיצון ואמצעי, כנזכר בכל מקום בדברי מרן הרש"ש ז"ל, ולפעמים אומר פנימי דפנימי, וחיצוני דחיצוני, ופירוש דבריו הוא, שפנימי הוא הכלי דחב"ד, והפנימי שלו הוא הכלי דחכמה. וכן על דרך זה תשכיל כל הלשונות.

אמנם אצל מרן הסולם ז"ל, יש לשון אחרת, שקורא להם ראש תוך וסוף, לכלים דפנים אמצע וחיצון, ולכלים שבתוך הכלים דראש תוך סוף, דהיינו הראש עצמו הוא חב"ד התוך חג"ת הסוף נה"י, ופנים אמצעי וחיצון הם חכמה בינה ודעת של הראש, וכן יש בתוך ובסוף. נימצא שאם נחליף שמות ראש תוך וסוף בפנים חיצון ואמצע אין מחלוקת כלל.

אלא שצריך להבחין שגם בתוך הפנים חיצון ואמצע דתוך ראש וסוף יש עשר ספירות דבר שלא נזכר אפילו בעין חיים הנ"ל, אלא שהוא פשוט כיון שבאצילות לכל כלי יש עשר כלים משא"כ בנקודים היו עשרה כלים בלבד עם עשרה אורות בכל כלי, אבל מה שפירש שם שבפנים יש ע"ס ובאמצע יש ע"ס וכן בחיצון, זה לכאורה קשה כי לפי זה יהיו סה"כ ל' כלים בכל ז"א, ולדברי הסולם ז"ל יש צ' כלים (ע"י בפנים מאירות ענף מה), אם כן צריך לומר שאלו הע"ס שבנה"י וכן ע"ס שיש בחג"ת וכן בחב"ד, מתחלקות בצורה אחרת, דהיינו י' בכל א' וא'. כך שיש י' בחכמה י' בבינה כו'. ומצד שני אפשר לראות כדברי פשט הרח"ו ז"ל שיש י' בכל החב"ד, כיון שחכמה מתחלקת לג' הכלולים בה מחמת החב"ד כיון שיש שם מסך ואור חוזר בדעת, וכן בינה מתחלקת לג' מחמת הכלולים בה וכן הדעת, אלא שאלו הכלולים גם כן מתחלקים לג' נימצא שהם ג' בריבוע והם ט' עם המלכות י' ודוק.

פרצוף או"א קטנות וגדלות

ע"י עין חיים שער ט' פרק ב' (דף קכ"ב) בעניין שבירת הכלים שהקשה שם מרן הרש"ש ז"ל (בשמש הערה ב'), על מה שכתב מהרח"ו ז"ל שכיון שיש הבדל בין זו"ן דנקודים ובין זו"ן דאצילות, שאלו קיבלו מוחין בין מאו"א ובין מישסו"ת, אבל דאצילות מתפשטת אמא שהיא ישסו"ת עד שליש עליון דתפארת דז"א, למוחין אליו ונפסקת שם, והרי נהי"מ שהם בחינת נוקבא דז"א נשארת בלי מוחין לא דאבא ולא דאמא, אבל אמר הרב ז"ל שלעת גדלות זו"ן מקבלים מוחין דאו"א בחג"ת ומוחין דישסו"ת בנהי"מ דהיינו לנוקבא, וזה כיון שכך היה בנקודים⁹. ונימצא שנהי"מ מתוקנים באחוריים דאמא ואין חשש לקליפות. והקשה שם הרש"ש ז"ל היאך אפשר שבגדלות זו"ן מקבלים מוחין הרי או"א וישסו"ת שמהם המוחין הנ"ל עומדים זה על גב זה, כי או"א מגרון עד חזה דאו"א, וישסו"ת מחזה עד טבור דאו"א, וצריכים להיות זה בימינו וזה בשמאלו כעין זו"ן שהם ימין ושמאל כדי לתת להם מוחין, ותירץ שם הרב ז"ל שיש עוד מצב של גדלות שאז עומדים בימין ובשמאל כעין חכמה ובינה דאצילות דאור ישר, ואז נעשים אבא ואמא זה בימין וזה בשמאל, ומתלבשים בהם ונותנים להם המוחין זה בימין נהי"מ דאבא וזה בשמאל נהי"מ דאמא. ועיין לעיל פרק הפרצופים אות א) לראות בזה שיטת רבנו הסולם שנראה לענ"ד שאין חילוק ביניהם.

⁹ צ"ע מה עניין הנקודים דקטנות שהיו חג"ת נהי"מ דקטנות, לזו"ן דגדלות באצילות, עד כדי שאומר הרב ז"ל שזו"ן דגדלות דאצילות מגיעים להיות כמו זו"ן דקטנות דנקודים כיון שנוטלים את אותם המוחין. וניראה שסיבת שבירת הכלים היתה כיון שנטלו מוחין דגדלות דהיינו מזיווג או"א בכלים דקטנות כיון שנטלו בבחינה ד' שלהם הארת החכמה משא"כ באצילות יצאה בינה מראש א"א שהיא או"א וישסו"ת וממילא כבר אינה בראש האצילות כמו שהיתה בראש הנקודים אז ולכן לא מגיע לזו"ן הארת החכמה סתימא דא"א עד שלא יגדלו גדלות גמור ונעשו עוד תיקונים כך שיוכלו לקבל גדלות זאת ואכמ"ל, ולכן אומר הרב שדבר זה תוקן באצילות כך שלא יהיו לזו"ן מוחין דגדלות עד שלא יגדלו כראוי, אבל צ"ע מ"ש הרב שאם זו"ן דנקודים היו ז' ספירות דקטנות א"כ היאך אז התלבשו בהם או"א וישסו"ת אם היו זה על גב זה, אבל ע"י לעיל אות ה) בניין עתיק שיש ג' ראשים בנקודים, ראש א', ראש ב' כח"ב, ראש ג' ישסו"ת, ואפי' ישסו"ת א"כ היו בג"ר, כיון שהיו שייכים לבינה דאו"א הנ"ל שיצאה מראש, ומכל מקום באשר לקטנות נקודים צ"ע גדול.

שיטת רבנו הרמח"ל ז"ל

כניסת המוחין

מבואר בקיצור הכונות, שכניסת המוחין לדעת הרמח"ל ז"ל הם נה"י חג"ת דאורות, בחב"ד חג"ת דכלים, ואז באים חב"ד דאורות, ויורדים נה"י חג"ת בחג"ת נה"י במקומם, ואח"כ נכנס החב"ד במקומו. הרי מבואר שאין הפרש כלל ועיקר בעניין כניסת המוחין בין ג' העמודים הנ"ל, כיון שיש יחס הפוך בין אורות לכלים כנודע, וכן רואים כאן, אלא שצריך עוד להבחין שיש מסך בין חג"ת לנה"י שיורד אבל זה אינו נקרא אצלנו מחלוקת אלא רק משמעות דורשין.